

12

GEORGII ADAMI STRUVII,
ICTI MAGNI NOMINIS,
DISSERTATIO POLITICO - IVRIDICA INAUGVRALIS,
DE
IVRE SIGILLORVM,

GERMANIS :

Vom Ursprung, auch Nutzen derer Siegel, bey Besiegel-
und Entseigelungen in- und ausserhalb hohen
und niedern Gerichten.

IN ACADEMIA IENENSI,
PRO LICENTIA
SYMPOS IN VTROQUE IVRE HONORES DOCTORALES
MORE MAIORVM CAPESSENDI,

A
IOHANNES ALITH,
VERDENSI,

DIE XV. FEBR. CIOIO CXXXV.
PVBLICE HABITA,

NVNC VERO OB MATERIAE SPLENDOREM
ATQVE VTILITATEM,

IENAE,
REC. PER IO. BERNH. HELLERVVM, 1746.

15

GEORGE ADAM STREET

THE SIGHTS OF

THE CITY OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

THE SIGHTS OF LONDON AND THE COUNTRY AROUND IT

PRAELOQVIVM.

ortales tacitis non minus signis atque expressis verbis animi sui sensa exprimere, atqui hac ratione privata sua pariter ac publica negotia, pacta ac conventiones expedire, tot gentium consuetudines, tot publicæ leges atque Dd. scripta evincunt luculentissime. Vid. Jo. Grammat. Cons. 13. n. 2. & cons. 31. n. 1. Card. Mantica de conject. ult. Vol. lib. 6. Tit. pr. n. 18. Johan. Bonifac. liber de Nutu. Et quemadmodum diversa hominum facies diversos in mores ac studia rapitur, uti fusius hoc explicat Macagnanus Azzogvidus Bononiens. lib. 1. de Opinion. Commun. c. 8. n. 8. & sqq. ita varias gentes variis signis atque symbolis voluntatem inferentibus delectatas fuisse historiarum monumenta ad nauseam effigurant. Romani olim quando signis legatos suos inviolabiles esse declarabant, Stola illis seu vestem sacram & inviolabilis coloris ad purpuram

puram accedentis, aliisque reverendis insignibus induebant. Halicarnass. lib. 2. historiar. Gracilegatis suis cerycia dabant, quibus herbis tanquam signis inviolabilitatem suam demonstrare conabantur. Suidas Polibius lib. 3. Alexander ab Alex. Genialog. dier. cap. 13. lib. 5. Barbari coronas & folia Legatis suis dabant, annuente Suida, quo Gracis significarunt se adesse & nolle quicquam facere ac pati malum. Hodie Heroldi, sive secundum Budæum Araldi gestare solent vestem variis coloribus variegatam, & insignia imperii sui representantem. Johann. Georg. Bechtius Tract. de Securitate & Salv. Cond. Th. 179. Kirchner. de Legat. lib. 1. cap. 7. n. 60. Et quod olim apud Macedones hastarum erat erectio, hoc apud Romanos erat scuta capiti imposita, scil. hæc signa erant supplicis deditiois, quæ proinde obligabant ad arma ponenda, Grotius de Jure Pac. ac Belli lib. 3. cap. 24. n. 4. Perez. exposit. Cod. Tit. de Fabricens. n. 2. Hodie etiam quando milites arma abjiciunt atque deponunt, pro signo reputatur, quod hostium potestati sese submittant. Nec translatitium erit hic Israelitarum mores repetere, ubi proximus heres, quando recusabat hereditaria bona, neque illa emere volebat, quod essent variis subjecta oneribus, calceum exuit, illumque

que tradidit alteri atque hoc symbolo jus suum cecit.
 Liber. Ruth cap. 4. vers. 7. *Nec minus ignota est*
consuetudinum feudalium studiosis symbolica inve-
stiturae traditio, quando Dominus Vasallo symbo-
lum aliquod corporeum, veluti, hastam, gladium,
sceptrum, annulum, vexillum, baculum sive scipio-
nem ipsi porrigens non in re praesenti constitutus in-
vestiturum se facere dicit, his additis verbis: Vade
in illum fundum; Vel hac forma: Facio te Vasal-
lum meum hoc ense, vel hasta te investiendo in il-
lum fundum, ut pro feudo habeas. Illustr. Dom.
Præs. synt. jur. feud. cap. 8. d. v. n. i. Johann. Bap-
tista Caccialup. Repetit. capit. de Feudi cognit.
cap. 1. part. 7. n. 2. Martinus Laudens. Opere Feud.
lib. 2. cap. 2. n. 3. Sonsbec. comment. ad usus feud.
p. 9. n. 28. Romanorum porro solertia, quæ suis
LL. ac Constitutionibus, palmam reliquis populis
præfert (ita ut hodie illorum iura tanquam gentium
jus circumferatur, teste Vinn. comment. ad inst.
Tit. de J. N. G. & Civ. §. 2. num. 1. & Arctur. Duck.
tot. libr. de Usu & authorit. Jur. Civil. in dominiis
Princip. Christianor.) quamplurima signa consen-
sum efformantia determinavit. Sic olim vindicta
manumissus dicebatur, qui solenniter apud Præto-
rem virgula, quam vindictam vocabant, percussus
liber

*liber fiebat, hac enim virga Prætoria tangebatur ra-
 sum caput servi, qui rogatus & in gyrum circum-
 ductus pileum accipiebat, libertatis signum, quo si-
 gnificabatur liber esse, & quo vellet, ire posse, Cu-
 jac. lib. 5. Obs. cap. 13. quemadmodum & is, cui li-
 centia dabatur gestandi aureos annulos, eo ipso in-
 genuus, sive Nobilis & Senator declarabatur, teste
 Plin. lib. 33. cap. 1. Confer. Hopping. de l. insign.
 cap. 22. §. 9. M. I. ubi fusius de J. annul. aur. tractat,
 quibus utique ceremoniis hodierni mores in tantum
 convenire videntur, ut sæpius in magno procerum
 Senatu pilei impositione nobilitatem conferri videa-
 mus, Nolden. de statu Nobil. civ. T. 48. 4. Disp.
 Basil. 9. Et biretum sive pileus Doctoribus imposi-
 tus, Nobilitatis, Libertatis & Victoriæ esse signum,
 quod illis tanquam vincentibus in certamine datur,
 tradit Bartol. in Rubr. Cod. de Athlet. confer Fulv.
 Pacian. de probat. cap. 41. lib. 2. num. 131. & seqq.
 Gomez. comm. ad LL. Tauri in l. 83. in fin. n. 16.
 Coler. de process. execut. c. 3. n. 129. & seqq. p. 2.
 ubi ulterius insignia, quæ in creando Doctore affe-
 runtur, fusius explicantur. Sic quoque si sponsus
 sponsæ dabat aureum annulum, hoc signo obligaba-
 tur, ut ea obsignaret, quæ domi digna custoditu essent
 propterea quod domus cura ad eam pertineret, Do.
 Müller.*

Müller. de Annulo Pronubo Th. VI. n. i. uti & hodie Ecclesiæ possessio per traditionem annuli ipsius censetur acquisita, dum tamen annulus per eum traditus sit, qui habebat potestatem tradendi, sec. Mascard. de prob. conclus. 1184. n. 19. Nec quicquam magis novum hodie cernimus, quam quod caupones, qui suspensa habent signa hospitii einen ausgehaue-
nen Schild contrahant quasi cum peregrinis, appo-
sito signo, se adventantes recepturos, & res eorum
salvas servaturos, sec. Rebuff. ad Constit. Reg.
Tract. de Hospit. Stamm. de serv. person. lib. 2. c.
16. n. 3. & perinde est, ac si his signis expresse hospites
invitarent, docet Johann. Bonif. de Furt. §. 8. n. 18.
Sane in tantum excreverunt signorum jura, quibus
homines in statu legali se aliosque obligant, ut lon-
gum nobis foret si illa omnia hic attingere vellemus.
Videmus & illos quoque qui arma & insignia tem-
plis insculpserunt illorum jus patronatus prætere
quemadmodum hoc tradunt Author. consil. Frid-
bergenf. p. 2. n. 125. Hippol. de Marfil. in Rubr. de
probat. n. 191. Sebastian. Nevius Lipsiens. in Sy-
stem. ad leg. qui libertate n. 4. ff. de Oper. Public.
Dn. Brunnemann. in Comm. Cod. Tit. Ut nem.
lic. sine jud. num. 4. secundum legem notabilem, res
illius esse, intelligitur, cujus signo signata est l. qui
liber-

libertate & ibi Bartol. ff. de Oper. public. Mager. de Advocat. cap. 18. n. 113. *qua etiam ratione, quando insignia in limitibus ponunt iisdem terminos & limites probant, sicuti exemplis pluribus demonstrat hoc Sixtin. Marpurgens. consil. 8. n. 38. vol. 3. Montan. de fin. regund. cap. 18. n. 3. Tilmann. de Benign. Decis. Cameral. syntagm. 4. num. 36. vol. 2. Ottinger. de l. limit. lib. 1. cap. 17. cum seqq. ita etiam signum denarii, sive monetae dominium & superioritatem designat ejus, cujus signum est impressum. Bruning. de Variis Univers. lpec. conclus. 25. lit. a. Hieron. de Cævallos comm. Opin. Q. 745. n. 4. & 5. Imo non rarior usus sigillorum in jure nostro occurrit, quibus utpote signis contrabentes mentis secreta explicant, quæ jura sigillorum dum præ reliquis delineare decrevimus, Pauli, Ulpiani, aliorumque Actorum memores, quod quotidiana & necessaria plenius & accuratius attingenda veniant leg. 25. ff. de lib. leg. l. 1. pr. ff. de susp. Tut. Dn. Richter. procem. Decis. p. 1. Coler. de Process. Exec. præf. n. 6. ideoque remotis verborum ambagibus describimus: Sigilla, quod sint signa, sive signacula ad rei fidem, actusque veritatem ac confirmationem denotandam, ob falsitates evitandas potissimum introducta, arg. leg. 1. §. si pecunia 36. ff. depositi, Zubrod.*

Zubrod. diff. de Comparat. liter. cap. X. Th. 15.
*non enim tam facile Sigillum falsificari, sicut scriptu-
 ra potest, ut Sveton. in Nerone ostendit, cap. 17.
 confer Caspar. Anton. Thesaur. lib. 2. quæst. fo-
 renf. qu. 10.*

C A P V T I.

D E

DIVISIONE SIGILLORVM.

MEMBRVM I.

Delibata jam Definitione commode at-
 tingimus Divisionem. Sunt autem
 sigilla I. alia publica, alia privata,
*Bald. in l. si qua per Calumniam 22. n. 5. vers. ult.
 quero Cod. de Episcop. & Cleric. Gædd. 1. Marpur-
 gens. consil. 28. n. 15. Koppen. Decis. 46. n. 41. Rut-
 ger. Rul. de comm. p. 2. lib. 5. c. 30. n. 4. Publicum
 est, quod fit coram iudice, qui publica dicitur per-
 sona, gloss. in leg. 1. §. hujus studii ff. de Justitia & J.
 vel quod publica auctoritate, sive jure Magistra-
 tus est constitutum & fidem publicam facit, Gro-
 tius de J. Pac. ac B. lib. 1. cap. 3. n. 5. quamvis Voca-
 bulum hoc publicum alias varie in jure usurpetur,*

B

uti

uti patet ex l. 15. 16. 17. ff. de Verb. S. & ibi Gædd. in comment. item consil. 28. n. 24. & seqq. Vol. 1. Nicol. Everb. de fide Instrument. cap. 6. n. 9. Cæterum duobus hiſce modis enarratis, ſigilla à perſonis publicis adhibita, publica dicuntur. An autem tria tantum dentur ſigilla publica, Epiſcoporum, Principum & univerſitatum, ex ſententia M. Ulan. conſil. 29. tom. 2. & Mager. de Advoc. arm. c. 14. n. 1. vel plura, ſupervacaneum eſt hic inquirere, cum hodie generaliter, quælibet Sigilla à perſonis publicis, adhibita ſint publica.

MEMBRUM II.

Hic itaque præmiſſis jura profluunt certiffima, quod Sigilla Principum ac Communitarum instrumenta faciant publica tradente Baldo Salic. & Dd. communiter in l. ſi qua Cod. de Epiſc. & Cler. Hieron. Schreſſ. cent. 1. conſil. 7. n. 6. & conſil. 17. n. 12. & 13. cent. 1. quæ ſigilla communiter authenticavocantur, c. 2. X. de fide inſtrum. Sichard. ad l. bon. fid. 3. n. 27. Cod. de reb. credit. Gylman. deciſ. 17. n. 25. lib. 2. quod verbum authenticum nil aliud ſignificat, quam quod certam & indubitatam habet fidem, ſec. Covarruv. præſt. quæſt. qu. 19. n. 1. Partador lib. 2. rer. quot cap. fin. p. 1. §. 11. n. 12. à verbo αὐθεντεῖν, quod eſt pro authoritate imperare.

rare. Confer notata à *Rittershus. expos. Novell. in proœm. cap. 1. n. 10.* & plus probant, quam testimonia Notarii, *Aym. Cravetta de Antiquit. temp. §. non omitto p. 1. n. 27.*

MEMBRUM III.

Quod jam de Principibus ac Communitatibus dictum est, sc. illorum sigilla publica facere, idem asserendum de reliquorum *Magnorum Dominorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum* sigillis, ita ut illa ex illorum Cancellariis producta idem robur atque eandem vim obtineant, *glossa ad cap. 2. de fide instrum. Besold. Tb. Pract. Voc. Siegel, M. VVesenb. consilio 261. n. 17.* Ecquis etiam dubitationis anlam arripere vellet de *Papæ, Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, Magnorum Abbatum, Prælatorum, Capitulorum, Vicariorum* sigillis, eum ad illorum curias idem juris ordo & autoritas restringatur? scilicet summa ac publica Magistratus Officia gerunt, adeoque gesta ab illis & coram illis rite & legitime peracta esse nemo ibit inficias, præsumptio justitiæ enim est pro Magistratu & judice, *V. Dn. Mev. P. 1. Decis. 1 n. 14. cap. 2. extra de fide instrum. c. 2. de probat. M. VVes conf. 211. n. 40. Nic. Everhard. de fide instrum. cap. 12. n. 4.*

MEMBRUM IV.

Dubii quod reliquum est de Civitatum, communitatum municipalium sigillis, an illa publica & authentica sint pleneque probent, tollunt *Mantica de tacita & ambigua conv. Tit. X. num. 1. Bald. in l. si qua per calumniam 22. n. 5. vers. ultimo quero Cod. de Episcop. & Cler. Francisc. Marc. decis. 989. n. 5. Rutger. Rulant. de Commiss. lib. 5. cap. 30. n. 4.* horum namque sigilla non tam faciunt instrumenta publica, sed & instrumenta eorum sigillis munita, secundum consuetudinem magis pro publicis habentur, quam Notariorum, docente *VVesenb. consil. 194. n. 3. & consil. 235. n. 8.* Imo ostenditur hoc ipsum quoad reliquos Magistratus, quorum quoque sigilla officii publica, instrumenta publica efficiunt, *VVesenbec. consil. 42. n. 8. & 9. Koppen. decis. 46. n. 41. lib. 1.* Quemadmodum etiam Senatus, cuius publico sigillo munita scriptura, probatio dicitur probata & non probanda, facitque rem evidentem, notoriam & omnibus manifestam, *c. cum dilecti. ibi extenore instrumenti evidenter apparet X. de donat.* ad quod tamen *Dd.* notanter addunt, hoc scil. procedere, quando expressum est, à quo Consule sit signatum, illudque omnino necessarium esse tenent, *Gylman. decis.*

decis. 12. n. 20. Goden. Consil. 63. n. 15. hoc autem an usu ubivis receptum, merito dubitare licebit. Nec minus Officialium appositum sigillum sufficit, ut publicum instrumentum sit, & plene probet, sec. *Zasium consil. 1. n. 2. lib. 1.* Syndici tamen vel Tabelliones Civitatis neque probationes neque obligationes nomine Senatus, propria auctoritate operari possunt, *Thoming. Schneid. Decis. Saxonie. p. 1. de Contract. 2. 13. num. 43.* Huc spectant, quæ *Nicol. Everb. cap. 12. n. 83.* notat de honestioribus personis in Germania, præsertim in dignitate constitutis, quas propterea *Siegelmaßig* vocat, quod scil. illorum scripturæ sigillatæ de consuetudine, quæ servari debet, pro publicis haberi possint.

MEMBRUM V.

De Notariis (qui à notis, id est compendiis scripturæ dicti, adeo ut celeritas illorum tanta fuerit, ut etiam interdum loquentium verba antevertere potuerint, sec. *Rittersh. ad Nov. p. 9. c. 16. n. 1.*) sese ingerit quæstio, an sc. instrumenta illorum sigillis roborata semper publicæ fidei tenorem habeant? ad quam respondetur, certissimi juris quidem esse Notarios, sive Tabelliones jurisdictionem aliquam sive notionem in actibus

voluntariis habere ac propterea iudices vocari chartularios, sec. *Robert. Marant. Spec. aureo Advocat. P. 4. d. 28. n. 2. Gail. lib. 1. Obs. 1. n. 13.* unde non minorem Notario, quam iudici; fidem attribuere conantur ob præstitum ab eo iuramentum, sine quo nec iudici, nec Testi fides habetur *l. 9. Cod. de Testib.* insuper quia in confectionem instrumentorum solennem Notarius specialiter jurare necessum non habet, quando hoc ipsi injungitur, *M. Stephani de Jurisd. lib. 2. P. 2. cap. 5. n. 15.* & pro ipsius instrumento tres oriuntur præsumptiones; una quoad materiam, quod sit: altera quoad formam, quod sit solenne, & tertia, quoad finem, quod omnia, quæ sunt inscripta, ita sint gesta, prout inveniuntur, sec. *VVesenbec. P. 3. consil. 130. num. 63.* Interea his non obstantibus dicimus quæstionem affirmativam destrui, quando instrumentum saltem signeto Notarii privato est munitum, *Recess. Imper. de Anno 1512. in §. Die Notarien sollen auch Verf. noch auch sein gewöhnlich Signet, ohn Gewalt des Richters, und aus redlichen Ursachen verwandeln, ändern, oder mit eines andern Zeichen sein Instrument zeichnen &c.* quæ forma si omissa, instrumentum reddit invalidum, licet tamen aliquando hujusmodi casu locus sit iuramen-

ramento suppletorio Illustr. Dn. Præses Synt. Jur. Civ. Ex. 28. th. 29. Confer ea, quæ notavi memb. 16. Unde ad casum, ubi negatur fides instrumenti, cui Notarius quidem se subscripsit, sed neque Notarius neque Sigillum ejus notum, & quæritur: *Quinam veritatem instrumenti probare debeat?* respondetur: Notarium debere fidem instrumenti sui in dubium vocati probare, quod idem verum est, ubi instrumentum primo intuitu suspectum apparet, *Mascard. Conclus. 741.*

MEMBRUM VI.

Hanc quæstionem commode & illa excipit: *an Juris Doctor Signeto suo instrumentum corroborans illud pro publico haberi queat?* de qua dubitatur, tum quod Doctoratus sit dignitas, & sic Doctores legum sint in publica dignitate constituti per *Bartol. in l. 1. Cod. de novo C. compon. Hippolit. de Marsil. in l. edictum sub num. 5. ff. de quest. & pract. Crim. §. expedita, n. 35.* Unde ratione hujus dignitatis incarcerari non possunt, *Alexander, Jason. & Ripa in l. miles ff. de judic. nec fustigari, Roland. lib. 3. consil. 31. nec torqueri, Hippolit. de Marsil. singul. 556. & in Pract. Crim. §. expedita, n. 30. Petrus à Duenn. reg. 190. ampl. 4. nec terreri, paria enim sunt terror & tortura, ut probat textus in*

in leg. novissime ubi Bald. id. not. ff. quod falso tuto-
re : secus autem in comminatione verbali, quæ
cuilibet fieri potest, & ejus prætextu facta confessio
valet, Gomez. variis Resolut. lib. 3. cap. 4. n. 4. in
fin. imo etiam si consuetudo extet in contrarium
Roman. sing. 488. privilegiisque suis renunciave-
rint, & juramento renunciationem vallaverint,
Petrus à Duenn. reg. 190. ampl. 5. tum etiam quod
Doctorem auctoritas sit tanta, ut ubi deficit lex,
pro lege sit servanda Nevizanus in sylv. nupt. lib. 5.
n. 24. & ibi relati, Rysvich. lib. 1. Fallent. V. Doctor.

MEMBRUM VII.

Sed his veram vix evertentibus rei fidem contra-
rium esse verius censemus, quia ad formam &
essentiam instrumenti publici præcise requiritur,
ut si nec auctoritate judiciali nec testibus fuerit
munitum, à Notario publico ad minimum sit
confectum, Recess. Imp. Colon. de anno 1512. Du-
rand. P. 2. lib. 2. Tit. de instrum. edit. §. nunc dicen-
dum 7. in pr. quæ forma dum per Doctorem non
suppletur, adeoque vix ac ne vix quidem publi-
cum conficere instrumentum possunt, cum forma
(quæ dat esse rei l. Julianus §. sed & si quis ff. ad ex-
hibendum, imo Spiritum rei, V Vilb. Anton. de
Fraudenberg. de Rescript. morat. conclus. 49. n. 138.
Tit.

Tit. 8.) ad amissim sit servanda Damas. Fallent. Reg. 12. & omissio formæ etiam in minimo totum vitiet, eaque non observata nihil actum sit, Sebastian. Medic. lib. Fall. Reg. forma disposit. Dn. Glæser. diss. de jure statutar. cap. 10. th. 3. ut ne quidem per æquipollens adimpleri possit Jobann. Baptista Afinius in pr. civili §. 3. cap. 36. n. 12. idque propter falsitatis præsumptionem, quæ inde exlurgit Cardinal. Tuscb. conclus. 695. lit. 5. n. 4. Fallunt tamen hæc ubi de consuetudine aliud est introductum, conf. ea, quæ cap. III. M. XI. notavi. Ad quæstionem autem: An Doctor Juris Notarius esse possit, & Notarii munere antea suscepto post dignitatem fungi, respondet Dn. Brunn. in legem 2. Cod. de Tabulariis n. 5. negative, à quo non dissentire videtur illustris Dn. Præses Synt. J. C. Ex. 28. T. 28.

MEMBRUM VIII.

Restat jam ut alterum divisionis nostræ membrum perlustremus, nim. privatum. *Privatum* autem est, quod autoritate, fide & potestate publica destituitur, & privatæ solum probationis respectu fidem facit. Accipit enim Sigillum robur atque vim à manu ejus, qui sigillum adhibet. Proinde, si persona publica sigillum adhibeat, & sigillum erit publicum, cum judicare sit munus publi-

publicum *l. quippe ff. de judiciis*. Si ergo persona privata apponat, alios nec obligare, nec contra alios probare poterit, cum sigillum privatum idem operetur, quod scriptura privata, *Cravetta consil. 46. n. 5.* quæ probat quidem & operatur aliquid contra scribentem sed contra tertium fidem non facit, *Socin. consil. 103. col. 3. vers. præterea. lib. 2.* nec apponatur ad confirmandam scripturam, sed tamen in testimonium, V. latius *Socin. Consil. 258. lib. 2. n. 7. Roman. Consil. 303. in fin.* Testis autem in propria causa esse nemo possit, *Cavalcan. Tract. de Testib. Part. 4. n. 51.*

MEMBRUM IX.

Deinceps Sigillum est vel *proprium*, vel *alienum*. Constat enim annulo, sive sigillo non tantum proprio, sed & alieno, in defectu proprii, sive ex voluntate ejus, cujus est, signari posse, §. *post. Inst. de Testam. l. 22. §. 2. ff. de Testam.* Ut autem sigillatio ista vim probandi plenam habeat, in subscriptione alieni signi mentio fiat, hoc modo: *Ego N. testamentum illud Sempronii subscripsi, & annulo meo signavi*: si habeat proprium sigillum vel alienum. Si autem alieno velit uti signo, tunc sic scribat: *Ego Titius, testamentum Sempronii subscripsi, & annulo Caji, vel testatoris, vel alterius signavi*:

signavi: Alias si hoc non exprimeret, & uteretur alieno signo, tamen suo nomine, secundum sententiam multorum incideret in crimen falsi: quod tamen nullo modo concedi potest, si dolus abesset. Quia regulariter in omni delicto dolus requiritur *l. 1. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* cum animus & voluntas delicta distinguant *l. quod Reipubl. ff. de injur. Rosbach. de Comparat. Jur. Civ. & Canon. lib. 3. Tit. 33. n. 18.* Illustris Dn. Mevius *P. 4. Decis. 20. n. 4.* De Sigillo proprio hoc addo, quod in arduis negotiis omnino sigillo sit utendum, nec sufficiat, alienum appositum esse, *Mascard. de prob. Conclus. 1308. n. 21.* Sic quoque Notarius in consignando testamento proprio debet uti, *Reusn. de Testam. P. 3. c. 27. n. 9.* Et Judex suum Sigillum apponere debet, modo proprium & ad talem usum destinatum habeat, alterius uti potest, addita tamen hac clausula, quod & quare alterius Sigillo usus fuerit. *Specul. l. 2. P. 1. de Cit. §. 5. n. 13.*

MEMBRUM X.

Tertio Sigillum est vel *proprium*, vel *commune*. *Commune* est quod vi communionis ad universos spectat. Sic communis sæpe est stylus & usus Principum Germaniæ, uno sigillare sigillo, quando scilicet indivisum habent regimen. Uti

olim Civitates quædam Hanseaticæ communibus
 usæ fuere sigillis. Sic quoque collegiorum licito-
 rum signa sunt, in loco certo convenire, Syndi-
 cum constituere, tractatus collegiales negotiorum
 communium exercere, arcam sive bursam *Amptß-
 Lade*, & sigillum commune habere *Matth. Steph.
 de Jurisd. l. 2. P. 2. cap. 6. num. 83. Ludov. Roman.
 consil. 456. n. 6. Cardinal. Tusch. Tom. 1. V. Col-
 leg. conclus. 452. n. 2. & seq.* quæ tamen collegia
 distinctionis causa peculiaribus uti debent Sigillis,
 Vid. *Marq. de J. commerc. p. 449.* uti singulæ Præ-
 fecturæ proprio & peculiari utuntur sigillo, *Carp-
 zov. T. 2. A. 2. n. 126.* Hic quoque advertendum,
 quod sigillum commune obliget omnes, etiamsi
 appositum sit per solos regnantes, *Coler. de Pro-
 cess. execut. P. 2. cap. 3. n. 350.*

MEMBRUM XI.

Quarto dividitur in *maximum*, *magnum* & *par-
 vum* sive annulis insculptum. *Maximum* est,
 quo utuntur plerumque Principes, vel Civitates,
 quoties de rebus maximi momenti tractatur. *Ma-
 gnum* est, quod vocatur *Zusiegel*, à Sigillo di-
 ctum, quod Vocabulum à Jure Canonico autho-
 ritatem capit : quibus plerumque res magni mo-
 menti signantur apud privatos, & iis etiam in quo-
 tidianis

tidianis negotiis utuntur Principes. Annulis insculptum est, quod vocatur *Pittschafften*, & literis privatis signandis proprie accommodatur. Vid. *Rutg. Rulant. de comm. lib. 5. c. 30. n. 10.* cujus usus est in testamentis & testibus obsignandis & occludendis epistolis. Ejus vicem tenet apud Principem, sigillum secretum in majori circumferentia, quam annulus, & minore, quam sigillum dignitatis, eoque utuntur in chartaceis edictis & epistolis, *Nicol. Honthem. lib. 4. de arte Notariat. cap. 11. n. 15. 16.* Civitates V. Imperiales quot, & ad quid, sigilla habeant, ex Reformatione Sigismundi manifestum est, ubi seqq. leguntur: *Es soll in dem weltlichen Stande eine jegliche Reichs-Stadt zwey Insiegel haben, das eine soll besonders das Reich angehören, und das heist Sigillum Secretum, darunt, daß man das mit versiegelt, das heimlich dem Reich höret zu thun, als ein Reichs-Stand der andern Schreiben werde in des Reichs Sachen: Das andere Insiegel soll der Stadt Zeichen haben, und damit soll man der Stadt Sachen versiegeln, und des Reichs Sachen.* *Goldast. P. 1. Const. Imp. p. 193. & cum eo Philipp. Knipschild de jur. ac privil. Civ. Imper. lib. 2. c. 13. n. 1.*

MEMBRUM XII.

Quinto in *consuetum*, sive *solitum*, Magistratus, & ad negotia destinatum, cui opponitur *privatum*, quam distinctionem confirmant *Felin. in c. de F. instrument. Speculator. Tit. de probation. §. ult. vers. decipere.* Et ratio distinctionis est, quia sigilla privata facilius surripiuntur, & ad fraudem faciendam usurpari possunt, quam publica sive consveta, quæ idcirco magna sollicitudine custodiuntur.

MEMBRUM XIII.

Sexto aliud est *formale*, aliud *informe*. *Formale* est, quod habet omnia requisita sigilli, scil. nomen, cognomen & insigne illius ad quem spectat, de quo in Cap. 4. *informe* signum potius est, quam sigillum dicendum, atramento factum, & ab omnibus effingi potest, ideoque subscriptionis locum non subintrat, & hæc distinctio ratione literarum quoque occurrit: sic literæ formatæ dicuntur illæ, quæ certis formis ac notis conficiuntur. Notum enim est, quod olim Romani actiones & formulas literis tantum initialibus expresserint, & testamenta per ciphras arithmeticas scripserint; qui usus tamen ciphRARUM hodie in Testamentis est prohibitus, per *l. 6. §. ult. ff. de bonor. possess. Clarum §. Testa-*

Testamentum. qu. 14. n. 3. Job. Dauth. de Testam. n. 400. nisi sit in testamento nuncupativo, item ad pias causas, item in testamento militis, aut quavis in necessitate facto, Confer. Mantiam de conject. ult. volunt. lib. 3. tit. 3. n. 3.

MEMBRUM XIV.

Septimo aliud *notum*, aliud *ignotum*, Notum autem ubi est, facit plenam fidem, sive talibus literis creditur, etiam contra scribentem, *Francisc. Marc. Decis. Delphin. q. 990. n. 3. 4. & seq.* ita ut ei, qui negat sigillum notum probandi onus incumbat. Ignotum contra fidem non meretur, *gl. ad c. 7. X. de F. instrum. verb. ignota.*

MEMBRUM XV.

Octavo aliud est verum aliud falsum. Veri sigilli tantum aliqua vis atque efficacia esse potest, cum contra falsum invertat naturam sigillorum, *V. cap. ult. m. 2.*

MEMBRUM XVI.

Et cum negotiorum publicorum maxima semper fuerit varietas, ita usu quoque venit, ut sigillorum publicorum non una adsit diversitas, hinc communes distinctiones notæ erunt, qua sigillum aliud est *auctoritatis*, ut Imperatoris, Papæ, Principum & aliorum magnorum Dominorum :
aliud

aliud *solennitatis*, ut sigillum testium in testamen-
tis : aliud *testimoniale*, de quo in *l. 22. Cod. de E-
pisc. & Cler.* aliud *consensus cap. 1. extra de procur.*
ubi forte ageretur de præjudicio sigillantis, aliud
ratificationis l. 2. Cod. de reb. non alien. de quibus
Johann. Bertachin. de Episc. P. 1. n. 45. Tom. XIII.
Tractat. Part. 2. aliud *confirmatorium*, de quo in
cap. inter dilectos 6. §. 1. de fide instrum. Hippol. de
Marsil. Rubr. de probation. n. 202. In genere au-
tem hic circa sigilla monere volui, finem semper
speciatim ob quem sigillum apponitur esse adscri-
bendum ob incertitudinem, quæ maxime evitari
debet, qui tamen si non appareat semper ad id re-
spicere debemus, quod natura causæ desiderat,
unde quæ sit voluntas nostra facile colligi potest,
Mascard. de probat. conclus. 1302. n. 52. alias diver-
sa habens sigilla, iisque promiscue utens, vel de
dolo conveniri, vel saltem actione in factum ad
interesse parti, inde forte læsæ, tenebitur, *Everb.*
de fide instrum. c. 12. n. 11. ubi casus ponit.

MEMBRUM XVII.

Unde hic commode quærere licebit: an cuilibet,
cui sigillandi jus competit, licitum sit pluribus
atque diversis uti sigillis? cujus quæstionis deci-
sio absolvi ita commode potest, si distinxerimus
(1) in-

(1) inter mores antiquos, & usum hodiernum, Antiquitus enim non tam promiscuum usum eorum fuisse, facile apparet. Hodie res aliter est, dum aliquis Princeps aut Dominus, vel etiam privatus plura & diversa usibus & negotiis diversis destinata sigilla habere potest, Vid. *c. significavit extra de appellat. Nicol. Everb. de F. instrum. cap. 12. n. 7.* (2) inter personam privatam, & inter eum, qui signetum suum specialiter à Superiore accepit, qualis est Notarius, qui signetum suum mutare non potest, sed solitum ac proprium apponere debet, *Honthem. de act. Notar. l. 2. c. 52. n. 11. Satler. P. 2. Notariat-Buch p. 23. Anton. Tessara de error. Notar. c. 34. num. 1.* alias falsum committit, *Dan. Müller. lib. 4. semest. cap. 15. n. 3.* imo etiam si alterius Notarii signo, eo nesciente & nolente uti velit, nihilominus tamen falsum committit, *Felin. in c. 1. de fide instrum. Dan. Moll. loc. cit.* quod tamen fallit, si urgens necessitas mutationem svadeat, illaque permissu Superioris fiat, *V. Moller. lib. cit. aut si Notarius signo alieno utens, se eo ex causa uti, exprimat, Specul. Tit. de instrument. edit. §. 1. Vers. in fin. a.* aut si rationalis causa mutationem svadeat, aut si iudicis autoritas accedat, Vid. *Ordin. Notar. & Recess. Col. de anno*

1512. §. Die Notarien ibi aus redlichen Ursachett,
& ohne Gewalt des Richters. Privatis contra
sigillum suum non minus ac nomen mutare, libe-
rum erit, dummodo id fraudulenter non fiat, &
sigillo etiam alieno signare *l. un. Cod. de mut. nom.*
Dan. Moll. cit. c. 15. Hoc quoque usu observari
videmus, quod insigniis mutatis soleant etiam
plerumque ad instar sigillaritiæ figuræ mutari; &
quando quis ultimus alicujus familiæ, qui jure in-
signium & sigillorum ulus est, terræ mandatur, so-
leant etiam signacula sepulchro insinuari, ne quis
falsarius iis uti possit.

CAPVT II.

EXHIBENS

CAVSAM SIGILLORVM EFFICIENTEM.

MEMBRVM I.

Præcognita jam definitione ac divisione, & his-
ce annexis, ordo nos trahit, ut causas per-
curramus. Et primo causam efficientem.
Illa vero est, vel remota, vel propinqua. RE-
MOTA videtur esse sagacitas naturalis, & mores
quorundam populorum veterum. Naturalis sa-
gacitas,

gacitas, quatenus natura nobis suppeditat media atque modos, quibus voluntatem nostram signis declarare possumus. Mores gentium ut ponamus facit hoc, quoniam consuetudo sigillandi & jure gentium non profluit, sed tantum in singulorum quorundam populorum, moribus ac ritibus posita fuit, uti ex *Kirch. de Legat. lib. 2. c. 8. n. 100.* clare patet, & opinio hæc improbabilis non est, antiquissimas gentes etiam cum primo ortu, dum contractibus studium dedere, etiam ad hoc respexisse, ut de contrahentium voluntate ex signis & sigillis etiam post mortem constare posset; cum mortalium vita incerta & fragilis admodum sit, neve cum ipsa morte actus illorum extincti essent. Atqui hæc comprobare videntur, quæ ex *Genes. c. XXXVIII.* de Judæ annulo, qui signatorius putatur, patent. Imo pulchre illustrent, quæ *Cicero in quæst. Acad.* de hac re refert: *quid si in ejusmodi cera centum impressero?* Et quamvis *Joachimus Vodianus in Tr. de Collegiis & Monasteriis Germanorum* scribat: Veteres privatos non usos fuisse sigillis, & saltem subscripsisse: Principes autem sigillasse, hoc sano sensu verum esse affirmo, quatenus à maximis illis sigillis, vel magnis vulgo *St=* *siegel* abstinere fuere obstricti, vel quod hoc jus

non fuere adepti: uti in Galliis jus sigillorum quæ appendebantur, non omnibus olim datum fuit, cum Duces ac Comites iis uterentur, & ex nobilitate, qui militiæ dignitatem, hoc est equestrem gradum adepti essent; nihilominus tamen parvis, siue *Pittschafften*, usos fuisse, non dubitandum. Nam *Plinius lib. 33. natur. histor. cap. 16.* annulos non tam ornandi, quam signandi causa in Rep. fuisse receptos, asserit. Coeterum modum hunc subscribendi & sigillandi simul à nationibus barbaris quæ Europam inundarunt & invaserunt, inventum fuisse, ad firmitatem literis, tabulis & instrumentis contractuum, diplomatisque Regiis conciliandam, intrepide asserit *Claud. Salmas. de subscr. & sign. testam. p. 334.*

MEMBRUM II.

PROPINQVA, sunt personæ, quæ negotia sua ipsorummetlibero arbitrio celebrare possunt. Non enim quibuslibet licet sigillorum usum exercere, sed prohibentur quidam à natura, alii à lege, quatenus natura actus; cui sigillum adhibendum, id permittit. Sic actus indifferentes cujusmodi sunt epistolæ familiares, in quibus nec de se nec de alio obligando agitur, nomini interdiciuntur, & hac ratione usus sigillorum semper in his erit licitus.

tus. Simpliciter natura prohibentur : i. *furiosi*, qui ob morbum animi plane sigillare non possunt. Nequeunt enim ulla negotia gerere, adeo ut actus ab illis celebrati nec à curatore recte confirmentur *l. 5. l. 40. ff. de R. Jur. l. 2. de contrab. emt. l. 70. §. 4. ff. de fidejuss.* quia plane in illis nullum animi iudicium est, unde per omnia absentis loco habentur *l. 2. §. pen. de J. Codic. Bonifac. de furt. §. 10. n. 129. Bartholom. Tegijs Tract. crimin. p. 6. n. 38. Tiraq. de poen. tempor. aut remittend. caus. 3. n. 2. 3.* Furor autem quomodo probetur, *Vid. ap. Blanc. in Crimin. §. imbecill. casus n. 12. 13. Mascard. de prob. Conc. 824.* 2. *Dementes*, quamvis alias furiosus à demente differat, ut docet *Menoch. consil. 82. n. 195.* attamen in eo comparantur, quod non habeant intellectum, *Cardin. Tusch. conclus. 559. tom. 4. n. 8.* Sive hi dilucida intervalla habent, tempore intermissionis, efficaciter eos sigillare posse, non ambigimus, *arg. l. 6. de Offic. Pres.* Signa itidem ex quibus demens cognoscatur, declarat *Mascard. concl. 502. Vol. 1.* 3. *Melancholici*, quia furor & melancholia tantam inter se cognationem habent, ut Medici pluries iis indifferenter usi fuerint, & unum pro alio acceperint : intelligendi autem veniunt illi, quorum morbus jam

confirmatus est, & ratio imaginationis jam erro-
rem non agnoscit, unde pro insanis habendi, ne-
que se nec alios sigillis obligare possunt. 4. *Infir-*
mi, quoniam illi dicantur, explicat *Ripa de Peste, in*
princ. n. 2. cum vero infirmitas gradus suos ad-
mittat, ideoque discursum nostrum non ad le-
vem, sed ad gravem restringemus: quia gravis
infirmitas morti æquiparatur *Paris. de resign. bene-*
fic. lib. 5. qu. 3. num. 270. & valde infirmus furioso
gloss. & *Dd. in l. fere ff. de Reg. Jur. c. tempora 26.*
quest. 7. Dum itaque nec intellectum nec volun-
tatem habet, nec per consequens se sigillis ob-
stringere potest. Hinc quoque est, quod infir-
mus testator si extraneas personas propriis prætu-
lit, vel si diu ægrotavit, nihilque de testamento
dixit, & biduo ante mortem testamentum conci-
dit, impositus adhuc mentis præsumatur, *Vid. Carp-*
zov. P. 3. C. 5. D. 3. in fin. 5. Dormientes, qui com-
muniter furiosis & absentibus æquiparantur, *Vid.*
Blanc. in Crim. §. Dormiens n. 2. Angel. de malefic.
in V. comparent dicti inquisiti n. 16. Obst. quod
ratio sua munia obeat, quod ab effectu probatur.
Cui R. quod licet ratio videatur sui juris esse, ta-
men vere sopita est, & dormiens voluntate caret,
ita ut neque loquatur, nec faciat, quod mens, &
volun-

voluntas facere ac dicere dictaret, sed prout Phantasia varias rerum imagines rationi offerens, ex iis etiam ea, quæ nec sunt, nec ullo modo fuerunt, dormientem interdum effutire cogit. 6. *Aman-tes*, qui inter insanos & melancholicos quoque connumerantur, *Tiraquell. de poen. temp. c. 4. n. 1.* quia amor iudicium rationis pervertit, *Mascard. de prob. con. 86. n. 20. Bonifacius de Furt. §. 10. n. 134.* ubi illos à furtis ob amorem commissis excusat. Unde si forte juvenis quidam cæco amoris impetu datis literis ac sigillo se obligaret, quin tum obligatio nulla sit, plus quam manifestum apparet. 7. *Infantes*, qui nempe septennio minores, *P. Zachias, qu. med. legal. l. 1. T. 1. Q. 3. n. 13.* quia in his ob ætatem nec voluntas nec intellectus recte sese exserit, *Illust. Dn. Pres. S. J. C. Exerc. 6. T. 39.* Unde est, quod infans & impubes apud leges furioso æquiparentur *Castrens. in l. pupillus ff. de acquir. hered.* quia quemadmodum furiosus casu quicquid agit *Menoch. consil. 82. num. 207. vol. 1.* Sic etiam infans, propterea est quod nulla negotia gerere potest, nec consequenter sigillorum actus exercere, nisi meliorem suam faciat conditionem & autoritas tutorum concurrat *pr. §. 1. inst. de auth. Tut. l. 11. ff. de A. R. Dom.* 8. *Ebrii*, ebritati enim

enim comes furor est, & inducit mentis exilium, quare ebrii infantibus & furiosis æquiparantur, *Bonif. de furt. §. 10. n. 135.* ubi plura exponit de ebrii vitiis, restricta tamen hæc volumus ad eum, qui in enormi & consummata est ebrietate, *Der sich von Sinn und Wiß gesoffen*, cui usus rationis ademptus est, *Vid. Zacch. qu. med. leg. lib. 2. T. 1. qu. XI. n. 16.* nec consequenter sigillorum firmitatem adhibere potest. Itaque fallit hoc in eo, qui modice est ebrius, quia is & testari & contrahere potest, *Decius consil. 112. vol. 1. Simon. de Prætis lib. 2. dub. 1. sol. 4. n. 23. de interpr. ult. Vol.* Item qui mane sobrius factus est & jactat se elapsa vespere aliquem promissione sua elusisse: vel promissionem suam ratam habet, *Vid. Hering. de Fidejuss. cap. 7. n. 139. & seq.*

MEMBRUM III.

II. **A** lege *Prodigi*. Intelligimus autem non Ethice, sed Juridice talem, quem præeunte inquisitione Magistratus talem declaravit, atque adeo cui bonorum administratione interdixit *l. si is cui bonis ff. de Verb. Oblig.* ad quod hodie sufficit, si Magistratus prohibuerit nec quis cum prodigo contrahat, aut curatorem ut prodigo dederit. Et Magistratus hodie quoque qui jus dandi cura-

curatorem habet, prodigum declarare potest, *Ordin. Pol. de anno 1548. Tit. von Puppiliën.* Si autem notoria est prodigalitas, licet interdictum nullum adsit, acta tamen à prodigo nulla sunt, Illustris *Dn. Mev. dis. lev. inop. debit. p. 115. Lenzer. de Cess. c. 6. m. 5. n. 7. Donellus in l. 6. ff. de V. Oblig.* quam doctrinam diserte comprobat *Jus VVürtembergicum P. 2. Tit. 30. §. ult. pag. 319.* Imo quamvis valere velint *Dd.* Testamentum prodigi inter liberos & ad pias causas, item quando bene prospexit posteritati, tamen in praxi extra pias causas vix admittetur usus sigillorum in testamento ejus, cujus bonis interdictum est, nisi judex ad administrationem bonorum iterum admiserit. Et in facultate ita responsum anno 1668. mens. Jan. refert *Dn. Brunn. in l. 18. n. 6. ff. de Testam. 2. Servi,* quia jus sigillorum versatur circa negotia civilia, quorum servi non censentur participes, sed pro nullis habentur *l. 12. §. moribus. ff. de judic. Besold. præcogn. ff. T. 5. §. 6. §. 5. pecudibusque æquiparantur l. 2. ff. ad L. Aquil.* Cæterum hodie apud Christianos servitutis hæc jura, quibus alii aliis ferarum more subiciebantur in desuetudinem abierunt, & captivi certa pecuniæ summa redimuntur, *Magnif. Dn. Bechmann. Comm. ad ff. tit. de his, qui*

E sui

sui vel al. jur. n. 59. eorumque æstimatio in arbitrio victoris est, nisi certi aliquid convenerit, quod pretium tamen moderatum esse debet, ita ut à captivo citra notabilem bonorum jacturam solvi possit. Hoc tamen hic notandum quoque venit in servo, quod non committat falsum, quando ob consuetudinem figillat literas cum sigillo Domini sine ejus licentia, *Blanc. in Criminal. §. Secunda pars defension. n. 19.* 3. *Banniti*, Bannum imperiale quid sit, explicat *Carpz. in Crim. P. 3. q. 140. n. 18.* Et ratio asserti est, quia bannitus amittit omnia ea, quæ juris civilis sunt, & ex albo civium deletus est, *Marta Neapolitan. 2. Dig. Tit. Bannitus c. 9. Hippolitus Bonacossa in Comm. verb. Bannitus.* hic tamen distingv. an tales ab ipso imperiali culmine declarati sint, cum bonorum scil. proscriptione, & illa, quæ jam prædicta obtinent; an vero quis v. gr. suæ civitatis banno subiectus sit, & hoc posteriori casu non quidem jura communia perdit, sed illa omnia, quæ sunt juris municipalis illius civitatis, à cujus communione exclusus est, amittit, *Bart. in l. 5. §. 1. de Publ. jud.* Denique & hoc monemus, quod hæc ad Confinitos nullo modo extendere possimus, qui quamvis proscripti nec terminos loci assignati excedere possint, tamen

men retinent omnia illa civitatis jura, quæ civitati sunt connexa, Dn. *Stryck. Diss. de Confinat. cap. 5. T. 4. § seq.* 4. *Heretici, filii familias*, item omnes illi, qui testamenta, codicillos aliosque actus signare non possunt, de quibus Dd. scripta plena sunt.

MEMBRUM IV.

Consideratis itaque personis, quæ jure sigillorum non possunt uti, de facili erit cognoscere, quænam personæ jura Sigillandi habere possint. Et hodie omnes, qui non prohibentur publicæ & privatæ, sive sint mares, sive fœminæ, sive sint cives, sive peregrini, circa quas tamen ratione curæ & custodiæ Sigillorum pro diversitate subiectorum varia veniunt notanda. Cum enim *magna negotia ex Velleji sententia magnis indigeant adjutoribus*, hinc prudentia Regum ac Principum antiquitus etiam observatum fuit, ut magnam Sigillorum curam magnis injungerent personis, haberentque suos Sigilliferos certos ac Referendarios, ad quos deferrent omnia rescripta publica, ut ea annulo sibi concredito vallarent ac subnotarent; uti de Pharaonis Cancellario Josepho scil. probat *cap. 1. Exod.* Vid. *Kirchner. de dign. Cancell. l. 4. §. 2, num. 13.* & de Justiniani Imp. Sigillifero nempe

Triboniano *l. fin. Cod. de divers. resc.* Ita quoque hodie in Imperio Romano Archicancellariis & Cancellariis Imperatorum ac Principum Sigilla sunt concredita, de quibus *Kirchner. de Offic. Cancellariat. lib. 1. cap. 3. n. 7. & seqq.* In Gallia cura hæc Magno Cancellario, aut Custodi Sigillorum (vulgo *Garde des Sceaux de France*) mandata est, & eo solo utitur in expeditione mandatorum, aut literarum ærarium concernentium, vel etiam iustitiam in iis negotiis, quæ coram consilio status, aut in Consilio Magno ventilantur; & possunt sub hoc Sigillo ibi impediri omnes literæ, quæ ad parlamentum scribuntur, insuper Sigillum hoc eam habet vim, ut exemptionem pariat per totum regnum. In Anglia Cancellarii & Magni Sigilli custodis dignitates olim semper distinctæ fuerunt, quæ vero nunc in unam personam collatæ sunt, cum persona Ecclesiastica ea prædita est, appellatur Magni Sigilli Custos; sin Laica, Cancellarii fert nomen. In Polonia similiter teste *Cromero* hoc officio in potestate sua habet signa regia, & quidem Cancellarius Sigillum majus, minus vero Vicecancellarius obtinet, tanta auctoritate ac potentia, ut multa etiam inconsulto Rege signare, multa rescindere, atque si quæ regni legibus

ac libertati repugnare videantur, Principi ipsi denegare ac penitus abrogare possint. *Kirchner. de Offic. Cancell. l. cit. n. 26. 27.* Apud Turcas Custos Sigilli Imperatorum est *Nisangi Bassa*, inde sic vocatus, *Risebergus cap. 4. Relat. Turc. p. 39.*

MEMBRUM V.

In Academiis Rectoribus Magnificis seu Pro-Rectoribus, & in facultatibus, Decanis, cura hæc Sigillorum commendari solet. In universitatibus Duumviris, seu Consulibus Præsidentibus. Plerumque enim duo vel tres Consules esse solent, quorum unus dicitur Consul regnans, *Regierender, Worthaltender Burgermeister.* Et habetur pro capite & Principe civitatis, *Auth. Consil. Fridberg. Part. 1. punct. 2. num. 106. & seq.* cujus officium est, literas ad civitatem transmissas resignare & legere, supplices libellos recipere, partium querelas audire, Senatum convocare, proponenda & tractanda exponere, vota & suffragia collegarum & senatorum requirere & colligere, conclusa & sententiam aperire, & executioni mandare. Quod si ipse Consul regnans absit, vel morbo detineatur, vel ejus antecessor, vel Senior vices ipsius agit. *Tiraquell. de primogen. in princ. n. 119.* In collegiis mercatorum hoc quoque de

Sigillorum cura obtinet, quod Sigillum sociorum quo usi sunt mercatores, apud maiorem partem remanere debeat, *Macagnanus Azzoguidus de Opin. comm. lib. 3. cap. 7. n.* Et quemadmodum instrumenta communia, nec non insignia domus seu arma familiae apud eos, qui sunt de familia eosque maiores natu seu digniores, & qui maiorem ac fortio rem partem juris habent, custodiri solent, nec aliis qui non sunt de familia commendari *Koppen. Decis. 7. n. 1. 2. Francisc. Marc. qu. 1140. n. 3.* ita Senior filius defuncti Sigillum habere debet, *Nolden. de Nobilit. cap. 21. n. 40. Goldast. de major. cap. 26. n. 3.* quod tamen fallit, quando filius junior est Doctor vel Licentiatus, quia tum ipsi ut documentorum & instrumentorum ita quoque Sigillorum custodia tanquam digniori, praeter ceteris est committenda. *arg. l. fin. ff. de fide instrum.*

CAPVT III.

EXHIBENS

SIGILLORVM MATERIAM EX QVA, ET CIRCA QVAM.

MEMBRVM I.

Visis jam personis, quae Sigillorum validitatem adhibere possunt, & quae non, ordo
nos

nos trahit, ut contemplemur materiam, ex qua Sigilla formantur, & circa quam adhibeantur, cum semper etiam in materia extiterit Sigillorum differentia pro conditione personarum & dignitate, quibus Jus Sigillandi permissum fuit. Est autem materia Sigilli *ex qua* metallum, vel cera, hodie quoque gummi hispanicum, vel laminae ex massa praeparatae. Quorum metallorum tria genera ad sigillandum recepta, aurum, argentum & plumbum. Et quemadmodum metallorum ut & colorum insignis differentia, ita quoque usus illorum ratione personarum maxime fuit diversus. Soli Imperatores, Reges ac Principes omnibus generibus fuere usi, sed diversimode pro personis ad quas sigillatas literas miserunt. Imperatores aurea & argentea bulla utebantur, cum scriberent ad Reges, vel cum res majoris momenti erant. Plumbea utebantur scribentes ad Despotas, Patriarchas & reliquos Magistratus honorarios. Quem usum sui juris fecerunt Pontifices in tantum, ut Alexander III. Pontifex inter alia privilegia Reip. Venetae, vel hujus Duci, concesserit jus obsignandorum plumbo diplomatum. Cerea utebantur, cum scriberent ad matrem, uxorem & liberos. Atqui hic usus cereae etiam inferioribus fuit communis.

municatus : primo quidem Principibus & Magistratibus, postea vero aliis, summa tamen quandoque in colore differentia. Sic rubra cera atque alba summis fuit sacra. Unde Imperator Romanus, & plurimi Regum atque Principum etiam latinus Patriarcha, Illustres, Nobiles, Doctores, Academiae & bene merita Civitates, rubra cera signare solent, quamvis universale non sit. Nam quibusdam magnis Principibus & summis Rebuspubl. literas aut acta, rubicante materia decorare prohibitum est. Candido, purissimo colorum multi Reges Galliae, Duces Mutinae, & Comites Mansfeldici in signando delectati sunt. Confer *Philipp. Knipschild. de Jurib. ac privileg. Civitat. Imper. lib. 2. c. 13. n. 3. 4. & seqq. Speidel. in Notat. verb. Bachs.* Nonnulli mixtis coloribus cerae signa sua imprimunt; uti civitas Norinbergensium flavam superaddit rubrae. Civitates quaedam infidelitatis & criminum reae viridi, vel flava contentae esse coguntur, quamvis viridis etiam nonnullis Regibus Galliae, aliisque arriserit. Coeterum flavam, viridem & nigram habere, cuilibet liberum esse legimus: hac vero vix, nisi demortuos lugens, aliquis utetur.

MEMBRVM II.

Venio ad materiam circa quam, hoc est negotia, in quibus sigillorum usus adhiberi solet. Sunt autem in genere ea omnia quæcunque inter absentes vel præsentis per scripturam aut literas recte confici possunt. Licet enim & aliis innumeris rebus signaculorum vestigia dentur, etiam domibus, cistis & aliis non aperiendis, ut Cyrus olim templum Sigilli nota signavit, utque Sinæ gubernator urbis portis clausis signaculo suo eas subditis quotidie inviolabiles reddidit; attamen eorum frequens usus maxime adhibetur in scripturis. Et sicut duo vincula fortius ligant quam unum, *l. re conjunct. 89. ff. de legat. 3.* ita si negotium absolvi-
tur per scripturam, firmitus censetur expeditum, si Scripturæ accesserit Sigillorum robur. Confici vero per Scripturam, atque adeo Sigillis muniri possunt, quæ inter præsentis nudo expediuntur consensu *l. consensu 2. §. 1. & 2 ff. de Oblig. & act. §. 1. & 2. Instit. de Oblig. ex cons.* illudque tanto magis, quod in his etiam nutu, aliisque signis obligatio contrahitur *l. 93. §. 1. ff. de acquir. hered. l. 65. §. 3. ff. Ad SCt. Trebell.* nisi aliud ob certas causas introductum *l. 29. Cod. de Testam. l. 1. §. 1. ff. de V. Obligat.*

MEMBRUM III.

In specie autem ex his quæ Sigillorum observantiam merentur, sunt I. *Acta publica. Cap. cum olim 33. extra de Offic. ac potestate jud. delig.* Hæc sub Sigillo publico sunt edenda, nec sufficit, quod Notarius publicus ea subscribat, & ita mandari solere, testatur Julian. *Magenborst. ad Ordinat. Cameral. P. 2. Tit. 31.* Dicuntur autem hujusmodi acta sigillata & clausa, quando Sigillum chartæ imprimitur, sive linteo, quo acta involuta sunt. Et varia specialia circa hæc *Dd.* solent annotare, ex quibus attigisse satis erit, quod actorum sigilla habeantur pro recognitis, item quod acta primæ instantiæ consignata & clausa sub Sigillo nempe Judiciali prodici debeant, quo fraus evitetur, quod tamen consilii potius, quam necessitatis esse, monet *Carpzov. Process. Artic. VI. Tit. 18. num. 87. & seqq.* ita quod acta non sigillata & manea, si producantur, procuratori reddantur, ut per Judicem priorem sigillari curet.

MEMBRUM IV.

II. Salvus Conductus. Sic per saluum conductum specialem sæpius reo citato, præstita ut ipso cautione, plena datur securitas sub Sigillo publico judici, ut per totum tempus litis durantis liceat ipsi

ipsi in loco Judicii apud & inter suos commorari
& deliberare cum amicis & cognatis suis super de-
fensione suæ innocentiae *Coler. de process. execut. P.*
4. cap. 1. n. 155. Plerumque enim rei non satis sibi
cautum esse existimantes salvo conductæ generali,
semper fere præter citationem seorsim quoque
cautionem securitatis, quam in promptu, ubi opus
fuerit, habeant, sub sigillo judicis sibi mitti postu-
lant, præstita cautione idonea de stando Juri us-
que ad determinationem litis, & tum demum ci-
tationi se parituros profitentur. *Zanger. de except.*
P. 2. c. 5. n. 8. Jul. Clarus Princeps Criminalistar.
lib. 5. sent. qu. 46. Petrin. de re milit. P. 9. Tit. de
salvo cond. n. 17. Matth. Stephan. in Not. ad artic.
11. n. 4. & 5. Ordinat. Crim. Carol.

MEMBRUM V.

III. **M**andata Procuratorum, In quibus subscri-
ptio & sigillatio simul & conjunctim sub-
stantiale est ex observantia Curiarum Electoral.
Lipsiensis & Wittebergens. & constitutione ex-
pressa Sereniss. Electorum *Job. Georg. in Ordinat.*
Process. Tit. 7. §. Da auch. vers. Die Mandata. &
Augusti post visitationem anno 1574. habitam, sub
Tit. Mandata. Daß die Mandata und Vollmach-
ten sollen, allerley Mißbräuche, so darben einge-
schlichen,

schlichen, zu vermeiden, nicht alleine von den
 Parthenen gestegelt, sondern auch unterschrie-
 ben werden. *Zanger. de except. P. 2. c. 8. n. 26. 27.*
Habn. ad VVesenb. ff. de procur. n. 7. Guido Papa
Decis. 461. n. 1. Carpzov. P. 1. Defin. for. Const. 1.
Def. 27. & de Process. T. 5. a. 1. n. 90. & seqq. Fal-
 lit tamen 1. si mandans totum mandatum scripse-
 rit, *Dn. Brunn. de Proc. Civ. cap. 1. n. 76.* tunc non
 opus est subscriptione vel figillatione. 2. Fallit, si
 ob defectum sigilli signare id constituens non po-
 tuit, aut signatum quidem, sigillo tamen non pro-
 prio sed alieno; si de eo fuerit attestatus consue-
 tus hisce verbis: *In Ermangelung meines Pitt-*
schafts, vel: weil ich kein Siegel habe, so hat
ein anderer N. N. sein Siegel aufgedruckt, Carp-
zov. de Process. l. cit. n. 96. 97. Christoph. Frider.
Process. Judic. Part. 1. c. 7. n. 34. 3. Fallit, in man-
 datis Regum, Principum, Episcoporum, Capi-
 tuli, Abbatum, Comitum, Baronum, Civita-
 tum, Universitatum, vel alterius magni Magistra-
 tus, in quibus solam Sigilli publici & consveti ap-
 positionem sine subscriptione sufficere, tradunt
Zang. de Except. P. 2. c. 8. n. 138. Berlich. P. 1. concl.
14. n. 83. Carpzov. de Process. dict. artic. n. 104. &
seqq. Instrumentum siquidem publico & authen-
 tico

tico Principis, Communitatum &c. Sigillo munitum ex consuetudine totius orbis plenam merentur fidem, secundum adducta in Cap. 6. M. VI. Hodie tamen ejusmodi mandatis aut Syndicatus plerumque etiam Secretarii vel similium Officialium, Consiliis scil. Regentis aut Syndici accedere solet subscriptio, teste observantia, *Friderici l. cit. n. 32.* Confer de mandatis Syndicatus, quod in specie vocari solet, instrumentum Syndicatus, *ein Syndicat, Carpzov. de Process. Artic. IV. T. V.* ubi fusius de hoc agit. Hic quoque monuisse proderit, scil. folius sigilli ostensionem, vel subscriptionem in mandatis nihil solidi adjicere; sed potius omnem tenorem totius commissionis accurate esse considerandum. Vid. *Cardinal. Tusch, tom. 5. conclus. pr. 62.*

MEMBRUM VI.

IV. *Consilia.* Veterum Juratorum munus in 4. rebus positum fuisse ex *Val. Forster. histor. jur. lib. 2. c. 81.* patet. (1) Formulæ namque præerant, (2) cavebant, seu consilium clientibus fidele dabant, ut in contractibus testamentisque securiores essent. (3) quando casu & eventu leges collidebant, ipsi eas conciliabant: Testamentorum etiam & contractuum sententias, si obscuræ vel

ambiguæ essent, explicabant. (4) Et tandem, si neque Lex extabat, neque testamentum vel pacti-ones aderant, ipsi quod bonum & æquum esset, in-terrogati respondebant; non tamen ea responsa signata, id est sigillo obfirmata consulentibus im-pertiebant *l. 2. §. 47. §. Et ut aliter ff. de Orig. jur. & plerumque tantum iudicibus scribebant d. l. 2.* ab Augusto tamen Imperatore cœperunt authorita-tem habere, responsa scriptis evulgandi atque si-gillis muniendi. Nemo enim olim Jurisconsul-tus habebatur, nisi fulserit annulus ingens in digito ad signanda responsa datus, *Middend. de Acad. lib. 4. edit. pr. pag. 38.* Et hodie hoc jus respondendi confertur tam in docendo, interpretando, respon-dendo & consultando cum solenni ritu in Acade-miis iis, quibus specialiter ab Imperatore hoc da-tum est. Sic quoque, si Doctor signat tantum si-gillo suo consilium alterius absque alia subscripti-one dicitur illud approbare, *Anton. Maria Coratius Cortonens. de Opin. commun. Tit. 9. n. 119.* quod in-telligitur, si appareat sigilli Dominum illud appo-suisse, secus alias, *Anton. Maria l. cit.*

MEMBRUM VII.

V. **C**ausarum patrocinia. Hic pro cautela ad-vocatorum sciendum: Daß der Advoca-tus

tus ihm von den Clienten Facti Speciem mit allen
seinen Circumstantien schriftlich herausgeben,
und selbige von den Clienten eigenhändig mit
seinem Nahmen unterschreiben, und mit seinem
gewöhnlichen Pittschafft unterdrucken lasse.
Solent enim quandoque clientulorum ingenia
adeo herteroclitata esse, ut potius causam malam
ventilare velint, quam ab iniqua desistere, hinc
causam suam sæpius speciose adumbrant, & falsa
advocato enarrant, non levi sæpius cum advocati
molestia. Hoc itaque bene observato, partes a-
liique advocatum inculcare non possunt, & Advoca-
ti certam actionem colligere possunt.

MEMBRUM VIII.

VI *Citationes, sententiae, mandata.* Hæc nomi-
ne & autoritate Imperatoris, ejusque si-
gillo è Camera prodeunt, *Ordinat. Cameral. P. 1. Tit. 27. & Part. 3. Tit. 12. §.* Und solche vier Pauer-
meister. *de Jurisdic. cap. 6. n. 39. Thomas Michael. de Jurisdic. conclus. 34.* Quoties autem citatio
solito munita non est sigillo, citatus præcise com-
parere non tenetur, quia contra stylum curiæ est
emissa, ut in terminis ponit Dn. *Stryck. Diff. de sty-
lo curiæ, c. 4. num. 7.* idem dicendum de sententiis,
mandatis quoties contra stylum emittuntur: sty-
lus

Ius enim semper debet attendi, etiamsi contra ius foret, *Vivius lib. 3. Decis. 478. in fin.* quia stylus iuri scripto & non scripto dominatur, *Zaf. vol. 1. Consil. 11. num. 3.*

MEMBRUM IX.

VII **C**ontractus. Sic consensus communitalis cementis ex sigillo probatur appenso, cum paria sint, contractum scribere, subscribere, sigillare, *Roman. Consil. 303. hac scriptura num. 1. 2. 3. Schurff. consil. 17. n. 13. cent. 1.* Et sicut scribendo intelligitur quis contractum approbare & ex eo obligatur *l. Publ. in fin. ff. depos. l. generaliter Cod. de non numer. pecun.* vel subscribendo, quia dispositio legis seu statutum puniens negantem propriam scripturam, obtinet etiam in negante scripturam ab alio quidem scriptam, à se tamen subscriptam, per notata *Decii consil. 115. col. 4. vers. comprobatur &c. Natthæ in auth. quod sine n. 48. Cod. de Testam.* sic etiam sigillando seu sigillum apponendo, *Hippolit. de Marsil. in rubr. de probat. n. 301. Mascard. de prob. conclus. 1302. num. 1. 4. & seqq.* Porro quoque ex fidejussione obligatus est, qui sigillatione & subscriptione sua approbavit instrumentum, in quo debitor fatetur, se fidejussorem ipsum dedisse: Daß er ihn zum Bürgen
ver=

vermocht, *Carpzovius Part. 2. Definit. 20. Constitut. 2.*

MEMBRUM X.

VIII. **T***ransactiones.* Si enim à partibus subscriptæ & sigillatæ non reperiuntur, pro completis regulariter non habentur, *M. VVesenbec. consil. 106. qu. 1.*

MEMBRUM XI.

IX. **U***ltimæ voluntates.* In Testamento enim in scriptis sola subscriptio non sufficit, sed requiritur subscriptio & consignatio conjunctim, alterum enim si defecerit, testamentum erit nullum *Vasq. de Success. Creat. §. 15. n. 1. 2. & 14.* licet vel unius subscriptio desit *Manz. de Testament. Tit. 4. quest. 1. n. 124.* vel unius sigillatio. Hoc tamen ad Testamentum nuncupativum trahendum non est, quamvis in scripturam redactum, nam ad validitatem illius nulla opus est subscriptione vel sigillatione, *Carpzov. P. 3. Defin. 34. const. 3.* Fallit autem hoc in Testamento cœci, ubi Notarius vel octavus testis rite confecto testamento huic subscribere, & illud sigillare coguntur, quod alias in Testamento nuncupativo non requiritur, *Manz. ad Tit. instit. quibus non est perm. facere testament. §. 4. Schneidevv. ad h. t. n. 5.* Neque ad testa-

testamentum inter liberos trahendum, quod solennitatibus istis variis est destitutum, cum sufficiat, si pater saltem testamentum in scheda scribat, modo annus & dies exprimatur, & non per notas sed per literarum consequentias voluntas declaretur, *Carpzov. P. 3. c. 4. d. 17. Rittershus. ad Nov. P. 6. cap. 2. n. 3. & seq.* An autem solum patris sigillum alienæ scripturæ appositum absque subscriptione, testamentum inter liberos confirmet, quæstionis est, nos autem negative respondemus, forma enim non observata actus corrumpit, uti not. jam vero in *Nov. 107. c. 1. & authent. quod sine Cod. de testament.* certa subscribitur forma testamento inter liberos in scriptis inficiendo: quod nimirum pater, qui literas novit suam voluntatem propria manu scribere, vel aliena manu vel exarata subscribere debeat. Ergo patris scriptura vel subscriptione deficiente, sigillum alienæ scripturæ impressum, haud efficere poterit, ut scriptura ista in vim testamenti inter liberos valeat, V. *Pantschmann. Q. Jur. lib. 2. q. 1. n. 22. Natta in d. authent. circa fin.* Porro quoque hæc necessitas sigillandi ad codicillos trahenda non est, quos jura excipiunt, Vid. *Schneidevv. ad Inst. Tit. de Codic. §. 2. n. 1.*

MEMBRVM XII.

X. **T**estimonia. Quamvis enim regulatiter producti testes, priusquam testimonia dicant, iurejurando ad veritatem dicendam obstricti sint, *l. jurisjurandi Cod. de Test. & c. fraternitatis in fin. extr. eodem Mynsing. c. 6. obs. 32. n. 1.* fallit tamen hoc si statuta & consuetudines personas quasdam eximant, uti de regno Bohemiæ & vicinis provinciis, item de Austria & Bavaria, testatur *Gail. lib. 1. Obs. 100. in fin.* imprimis autem Nobilibus & illustribus personis hæc privilegia assignari posse, asserit, *Obs. seqq. n. 14.* ut non personaliter comparere teneantur ad perhibendum testimonium, sed per scripturam sub fide sua absque juramento corporali deponere, & depositionem obsignatam judici examinis transmittere possint, *unter ihrer Hand und Pittschafften.* Et sic eorum sigilla, propriæ manus subscriptio, loco juramenti sunt. Quæ privilegia merito quoque ad Doctores per consuetudinem extendi possunt, quorum eadem fere cum Nobilibus privilegia, & alias testimonii dicendi causa domo ad tribunal non evocantur; sed iudex ad illos quempiam mittere debet, qui testimonium vel iusjurandum domi ab illis recipiat *l. ad egregias personas 15. ff. de iurejur. Chassaneus*

in catalogo de gloria mundi part. 8. consideratione 38.

MEMBRUM XIII.

XI. **E**pistola & litera. Sic olim sigillum obsignandis literis ostendebatur, *Coras. ad l. 2. §. Et ut obiter n. 4. ff. de Orig. Jur.* Non tamen appositio sigilli in epistola præcise, & necessario requiritur, cum sigillum per se nihil tribuat, *Molin. in consuetud. Parisiens. Tit. 1. §. quinto, num. 12.* sed sufficiat, si epistola mittentis subscriptionem (cum illa totam scripturam repræsentet, *Paris. Consil. 19. n. 108. lib. 2.*) habeat, ac insuper formam solidam, hoc est, nomen mittentis & ejus, cui mittitur, item narrationem & datum contineat, *Gylm. decision. 26. n. 83. lib. 1.* quamvis firmiter de consensu & fide data per sigillum constare possit, quia duo vincula fortius ligant, quam unum *l. re conjunct. ff. de legat. 3.* & varietas oculis spectata, & tot sensibus insinuata, manibusque in tuto locata *l. hac consultissima Cod. de Testament.* ita quod asserens se non consensisse, non audiatur, nisi probet se errasse vel fraude deposita deceptum fuisse in subscribendo & sigillando.

MEMBRUM XIV.

XII. **I**nvestitura. Cum enim non raro controversiæ feudales suboriantur, hinc quotidie
vide-

videmus, quod partes ad investituræ rationem germanice *den Lehen-Brieff* confugiant; unde etiam est, quod tenor & conventio investiturarum tam juri communi quam naturæ feudorum derogent, ut in *Cap. i. de duob. fratr. à capit. investit. & cap. i. de feud. non habent. rat. feud. Franc. Curt. Tract. feud. P. i. cap. 7. n. 29. Schenck. Baro à Tautenburg. commentar. in usus feud. lib. 2. Tit. 2. n. 9.* quarum verba & earum qualitates proinde ante omnia inspicere debent, *Job. Baptista Caccialupus Repet. in c. de feud. cognit. cap. i. P. 5. n. 15.* quia verba contractus sunt instar formæ, quæ dat esse rei, juxta *Bald. in leg. fin. Cod. de suis & legit. & sic omne datum optimum, Curtius loc. cit.* item quod investituræ nitantur fundata intentione, *Meichsner. decis. 31. n. 20.* faciantque rem notoriam, probationem probatam, & veritatem apparentem haud secus ac instrumentum, *Roll. à Vall. Consil. 37. n. 38. vol. 1. & consil. 75. num. 19. vol. 3.* Imo secundum hujus tenorem iudex pronunciare debeat, *Præpos. cap. si duo fratres n. 1. de fratrib. de nov. benefic. investit.* in tantum, ut investituræ iudicium nec possessorium nec petitorium sit, sed imploratione solum consistat, *Mastril. decis. 43. n. 10. lib. 1.* Ut autem de investitura certo constare possit, ho-

die sufficit instrumentum illud, sigillo domini roboratum esse, eoque exprimi pares curiæ, actui intervenisse, Vid. *Illustr. Dn. Præses Syntagm. Jur. feudal. cap. VIII. aphorism. VIII. n. 3.*

MEMBRUM XV.

XIII. **P**rivilegia. Hæc dum secundum formam externam concedi solent inter alia *vel sine instrumento*, verbis in præsentia quid disponentibus *c. institutionis 7. caus. 25. qu. 2.* aut facto signo-ve voluntatem declarante, dum Princeps alicui pileum, gladium in nobilitatis aut dignitatis alicujus signum porrigit, *vel cum instrumento*, ideoque hoc præmisso Principis concedentis nomine *Nov. 47. re indulta*, verbis perspicuis & lingua recepta, additis consuetis clausulis (insolitæ enim fraudis suspicionem inducunt *Ayer. 1. Process. Jur. 3. Obs. 1. n. 19.*) locum & tempus, ubi & quo privilegium datum est, *Gloss. & Dd. c. si Scripturam X. de fide instrumentor.* propriæ manus subscriptionem *t. sancimus 3. & leg. sacri affatus 6. Cod. de divers. rescript.* ubi Dd. appensumque sigillum continere debet, Dn. *VVachmann. de privileg. Conclus. 27. & 28.* Unde in ipso Sigillo, Regum & Principum talium literarum seu instrumentorum substantiam consiliter dicunt, *Matth. de Afflictis decis. 21. n. 9.*

Cardi-

Cardinal. Tusch. conclus. 240. n. 9. Covarruvius pract. quest. n. 22. circa fin. quod tamen verum est ubi Sigillum est de substantia instrumenti vel privilegii : vel ita à principio est conventum, ut Sigillum apponatur. Verum hoc raro accidit, etiam quando instrumentum est publicum, semper solet apponi Sigillum ad cautelam. Quoties igitur instrumentum vel privilegium subscriptionibus & aliis necessariis probari potest, toties Sigilli defectus obesse non potest.

MEMBRUM XVI.

XIV. **Q**uitantia & renunciationes. Hæ ut perfectæ sint 6. ponit requisita *Volckmann. in arte Notar. P. 4. Tit. VII. cap. 35. n. 22.* Ad casum autem ubi circa apochas inter creditores controversitur de prioritate temporis, & quæritur qualis dies attendendus, quando apocha vel scriptura privata uno die scripta, alio sigillata, & ab alio subscripta, *Id.* respondent subscriptionis diem esse attendendum.

MEMBRUM XVII.

XV. **D**eposita : item *res in hereditate inventæ ; charta blanca*, multaque alia, quæ temporis brevitate præterire cogor.

CAPVT

CAPVT IV.

CONTINENS

CAVSAM SIGILLI
FORMALEM.

MEMBRVM I.

Cum enim forma det esse, ideoque quid circa eam annotandum, venit præprimis monendum. Scrupulum autem multi nobis hic statim injiciunt, qui ex *l. 22. §. 5. ff. qui testam. fac. possunt*, annulum præcise & necessario ad signaturam requirunt, quibus tamen respondemus, quod annulus in *l. all.* non opponatur instrumento alii, quod Sigillum continet, sed instrumento ejusmodi, cui aliud signum, quo non ad fidem faciendam sed forte res nostras notandas, utimur, impressum: ut innuunt verba, *varie homines signare*, Vid. Magnific. Dn. Præses Syntagm. Jur. Civ. Exercit. 32. T. 10. n. 4. Et sententiam hanc, qua statuitur etiam alio quovis signo seu instrumento testibus uti licere, modo illud characteres & formam impressam habeat, *novella imperii Constitutio, Colonia Anno 1612. promulgata sub Tit. von Testamenten, §. Nun die Form eines Testaments &c. compro-*
bavit,

bavit. Vid. *Harprecht. ad §. 5. Institut. de Testam. ordin. Dautb. in Commentar. ad leg. 22. §. signum. ff. qui testament. fac. possunt.*

MEMBRUM II.

Essentiam itaque & formam Sigilli ingrediuntur
 1. impressio, quæ vel imaginem Principis seu
 Rectoris: vel alicujus Sancti, aut simulachra, vel
 arma sive insignia Regis aut sigillantis & similia
 continere debet, *Baldus Consil. 376. vol. 3. adde
 Ferrariensem in Formul. opponendi contra instrum.
 ad verba: ejus sigillum est vitiosum.* (2) Chara-
 cteres, seu literæ circumscriptæ, & convenientes
 Sigillo: Sigillum enim quod non satis se ostendit
 in forma impressionis, vel literæ non satis perspicuæ
 ac legibiles sunt, nihil probat, *Rutger. Rulant. de
 commissar. P. 2. lib. 5. cap. 30. n. 17. Cravetta Con-
 sil. 46. n. 6. cum per literas innotescere queat, cujus
 sit & dici mereatur Sigillum, Petrus Surdus Decis.
 Mantuan. 137. n. 8. adeo ut propter defectum for-
 mæ impressionis & characteris impediatur rei es-
 sentia, ita quod actus factus sine illis non valeat, ut-
 pote, si figura, vel literæ non appareant, *Mascard.
 de prob. conclus. 1302. n. 53.* Unde corruptum sive
 vitiatum Sigillum, in quo tot deficiunt literæ, ut
 sensus vitietur, fidem ejus absolute, aliis Sigillum
 H suspe-*

suspectum reddentibus, haud junctis, evertit, *Panormitan. ad cap. inter dilectos, n. 3. de fide instrumentor.* quamvis alias Sigilla nude corrupta, non vitient instrumenta, *Barth. Capolla Consil. 22. num. 13. Vol. 3.*

MEMBRUM III.

Occurrunt etiam alia circa Sigilla considerata, quæ quamvis essentiam non ingrediantur, adhibita tamen aliquid ponderis ac roboris addunt; utpote linum olim, quo ligatæ erant tabulæ, de quo lex i. §. *si linum* 10. ff. *de bonor. possess. secund. tabul.* Hodie hisce simile est, quod in Diplommatibus Regiis & aliorum magnorum Dominorum fit, in quibus Sigilla Regis, Principis, Comitiseve ipsi chartæ vel membranæ imposita aut ex ligulis sericis pendula, & plerumque minus solennibus majora adsunt. Non tamen statim inde falsitas instrumento affingi potest, si ligulæ pendules, ex quibus capsulæ Sigillorum pendent, non fuerint per Sigillorum chordas tractatæ, cum illud tantum instrumentum vitiet, si quid ad substantiam ejus pertinet, & id omissum est: At ut ligulæ trajiciantur per ceram, ad substantiam instrumenti non pertinet. Non enim in ligulis istis sita est probatio authentica instrumenti; sed in solis signis Prin-

Principum, quæ ceræ imprimuntur, & quamdiu hæc apparebunt instrumento appensa, tamdiu certum est, vim & fidem instrumento constare. Hic tamen usus est harum ligularum, ut dici possit, Sigilla esse propria ejus instrumenti, unde ligulæ pendent, & cui adhærent. Coeterum sigilla ut vim probandi obtineant 4. *dd.* solent requirere 1. imaginem quandam, vel insignia, 2. Inscriptionem seu literas in circulo, 3. Orbitam, 4. Sigillantis nomen, *Farinac. Consil. 109. n. 1. Hontbem. de arte Notar. lib. 4. cap. 11. n. 19. 20.*

CAPVT V.

CONTINENS

SIGILLI CAVSAM
FINALEM.

MEMBRVM I.

Finem itaque, qui omnium rerum perfectio, cujusque gratia res omnes instituuntur contemplaturi, statim hic annotamus, Sigillorum finem principalem esse, ut fides rerum gestarum reddatur firma, atque falsitas omnis evitetur; quo præmisso addimus Sigilla etiam propter alios fines imprimi; sic apponuntur sæpius solennitatis, custodiæ & confirmationis causa, per §. *possunt Instit. de*

*Testament. Mod. Pistor. consil. 35. num. 4. Nicol. Everb. de fide instrum. Cap. 12. num. 2. Anton. Tbe-
saur. quest. forens. 100. n. 9. lib. 2. Item in vim vo-
luntatis, consensus, approbationis & perfectionis
per adducta à Schrad. Consil. 32. n. 3. Mynsing. re-
spons. 1. n. 52. & respons. 3. n. 23. & seqq. dec. II. cent.
2. Rutger. Rulant. de Commiss. P. 2. lib. 5. cap. 30. n. 3.
Ut autem Sigillatio vim & præsumptionem habeat
approbationis & ratificationis, seqq. diligenter
notanda sunt. 1. Ut ipse sigillans scripturam illam
viderit, legerit ac intellexerit; est enim Sigillum
testis mutus sine alio adminiculo nil probans: Si-
cut nec dicitur subscripsisse, qui erravit, cap. 2. ex-
tra de fide instrument. Rebuff. de chirographi reco-
gnit. in præfat. n. 102. & seq. Part. 1. lectio tamen in
dubio facta præsumitur, sec. Gabr. Roman. comm.
conclus. lib. 1. de præf. conclus. 3. n. 28. & seqq. An
autem Dominus, qui Sigillum alicui concedidit, in
dubio præsumatur consensisse illis quæ ab eo, cui Si-
gillum concedidit, gesta sunt, hic decidendum est.
Et respondemus affirmative, præsertim si ea sunt
gesta, quæ secundum potestatem ei concedita
sunt. Unde Cancellarius aliquis commissiones
causarum, citationes, confirmationes, & genera-
liter omnia, quæ ei sigillare sunt commissa, licet
Prin-*

Princeps non viderit, sigillare potest. Fallit tamen assertio (1) in Scripturis, ex quibus alteri Jus contra Principem acquiritur, quas Principe invito sigillare non licet, Vid. *Fachin. lib. 2. Consil. 60. n. 18. 19.* (2) Fallit etiam quando in testimonium rei gestæ inscio domino illud apponit, quia testimonia non valent, nisi testis novit per visum vel auditum proprium *cap. Testes 3. quest. 9.* 3. Fallit, si consuetudo talis est recepta, ut is, cui commissum est Sigillum, sigillare possit, etiamsi commit- tens sigillanda non vidit, neque scit.

MEMBRUM II.

Ut (2) consensus & obligatio de iis rebus & po- stis, de quibus in illo congressu fuit tractatum, & de quibus constat instrumentum, per Sigillati- onem arguatur, per errorem enim contrahens non tam contrahit quam decipitur *l. 9. §. 2. ff. de Trans. Dn. Mev. P. 2. Decis. 263. n. 6.* maxime si versatur circa causam obligatoriam & movendi sine qua quis se non fuisset obligaturus *Tusch. P. 1. Concl. 346. n. 6.* cum nemo pretium teneatur solvere nisi vidit mercem, *Dn. Mev. P. 2. Decis. 150. n. 4.*

MEMBRUM III.

Ne res sit magni præjudicii, hoc enim casu, nisi concurrentibus aliis adminiculis sigillans non

videtur consentire, *Roman. Consil. 293. Gabriel Romanus comm. conclus. lib. 1. Tit. de præsumpt. conclus. 4. n. 4.* Hinc ad casum, si unus vel alter ex filiis scripturam aliquam patris quasi testatoris Sigillo munitam pro se produceret contra alios testatoris filios, quibus minus in ea scriptura relictum esse, responderetur, quod hoc casu Sigillum patris valde sit suspectum, & sic ad probandum pro filio minime sufficiat, cum solum Sigillum scripturæ alienæ impressum, non probet absque subscriptione, quando de gravi alterius tractatur præjudicio.

MEMBRUM IV.

Ut 4. pro inducenda obligatione sigillantis sit appositum: non vero solum ad finem testimonii, alioquin, si non tanquam à contrahente, sed tanquam à teste sigillata fuerit scriptura, nihil ejusmodi Sigillatio præjudicabit sigillanti *l. fidejussor 26. §. 1. ff. de pignor. l. 6. si pater Cod. de fidejussoribus.* quælibet enim dispositio ad suam causam finalem est restringenda, *Cravetta consil. 16. n. 1.* & limitata causa limitatum producit effectum *Dn. Mev. P. 5. Decis. 1. n. 9.* omnibusque in literis & dispositionibus verba restringi debent ad specificata *Dn. Mev. P. 8. Decis. 121. n. 2.* ideoque semper

per in dubio quando non aliud apparet, Sigillum potius authorisationis, quam obligationis ratione appensum intelligitur, quod ex consveta formula notum est: Daß wir als Zeugen auf Ersuchen derer Principalen unsere Pittschafft zu End dieses Brieffs gedruckt und angehenget, doch uns, unseren Erben und Nachkommen ohn Schaden, Vid. *Coler. de proc. execut. Part. 3. cap. 1. n. 135.* Neque etiam præterea quod pater filii chirographo subscripsit, aut Sigillum apposuit, statim centeri debet actum filii approbasse, nam potest imprudens pater ex alia causa signasse *l. 2. Cod. plus valere quod agitur.* ideoque alia adferenda erit probatio, per quam de scientia, & pleniore probatione patris consensu pateat, *Faber, quem sequitur Perez. exposit. Cod. Tit. Ad S Ctum Macedon. n. 10.* Apparet itaque valde necessarium esse, ne quis damnum grave & litem magnam pati velit, ob scriptionis & sigillationis æquipollentiam in scriptura exprimi, qualiter scilicet loco subscriptionis vel testimonii gratia sigillum apponatur. Confer ea, quæ Cap. I. M. XVI. annotavimus.

CAPVT VI.

CONTINENS

SIGILLORVM EFFECTVS.

MEMBRVM I.

Vtut communissimum Dd. effatum sit, Sigillum rem esse mortuam, & per se nihil probare, vitam tamen quasi accipit, atque inde varios operatur effectus, quando est I. ab omni suspitione & vitio remotum, & propterea meretur inspectionem ocularem, ut literæ legantur, intelligantur, & cognoscantur, quæ si non appareant, aut corrupte appareant, nullum operatur effectum, nisi Sigillum sit ex nimia antiquitate, quia hoc pro recognito habetur, *Rutger. Rulant. de Commiss. lib. 5. cap. 39. n. 20.*

MEMBRVM II.

II. **Q**uando est probatum, nam tum constabit de consensu, qui causa efficiens est obligationis, & si certus ad sententiam ferendam satis est. Probatur autem illud vel per recognitionem, vel per testes, vel per comparisonem. *Per recognitionem*, idque duplici modo, *expresse*, vel *tacite*. *Expresse*, quando is, contra quem producit Sigillum, illud suum esse agnoscit, & sua voluntate appen-

appensum affirmat. Vid. *Berlich. P. 1. concl. 36. n. 35. Tacite*, quando non contradicit, & sic per contumaciam pro agnito habetur. Unde si debitor citatus non compareat, neque recognoscat manum & Sigillum sui chirographi, manus & Sigillum ipsius pro recognitis habentur, causaque ex officio pro conclusa acceptatur, & Reus ad solutionem definitive condemnatur, casus vide apud *Gail. de pace publ. lib. 1. cap. 15. n. 15.* Eodem modo documenta sigillata, in vim probationis producta, in causis civilibus in contumaciam non recognoscentium, Sigilla eorum pro recognitis, acceptantur. Quod tamen non procedit, si causæ magnitudo, & personarum qualitas aliud svadeat: quo casu sigilla per comparisonem, vel alio legitimo modo probanda sunt; quia causæ graves criminalibus causis comparari solent, *Gail. l. cit. n. 18.* ita in causis fractæ pacis, sigilla literarum, vel instrumentorum ex parte rei, in contumaciam non recognoscentis pro recognitis non acceptantur: utpote si quis literas belli denunciatorias, hostiles, vel diffidatorias alteri scripserit: *Absagbrieff*, sed ad probandum per testes, vel per comparisonem literarum admittuntur, *Gail. l. cit. n. 13.* In casu autem quando sigilla recognosci non possunt, so-

I

let

let pars concludens dicere : Da die Sigilla nicht also beschaffen , daß sie zu recognosciren wären ; jedoch thut man sich erbiethen , am hochlöblichen Gerichte erhebliche Ursachen vorzubringen , und zu verificiren , warum denselben , auch ohne alle Recognition , Glauben zu zustellen. Hic quoque hoc notandum , si is , qui instrumenta , & sigilla quædam recognoscere debuit , ea mediante iuramento diffessus fuerit , quod postea detecto errore & ostensa falsitate , illa diffessio jurata per sententiam rescindi & retractari possit , ita ut illa instrumenta nihilominus valeant ac probent , *Rauchbar. q. 4. incipit. hac q. summe gravis n. 40.* Confer ea , quæ annotavit *Carpzov. de Process. Tit. IV. Art. 2. Tit. 3.*

MEMBRUM III.

Diximus vel *per testes* , scil. qui aliquem sigillare viderunt , vel qui ipsi sigillarunt , *Mascard. de probat. conclus. 1302. n. 55. Aym. Cravetta Tr. de antiquit. tempor. part. i. §. quæritur. n. 44.* & hi coguntur sæpius Sigilla sua recognoscere , *Schotan. Exam. Tit. quemad. testam. aper. vel jurejurando dicere verum , an sit testamentum illius , nec ne , Rulant. de commiss. lib. 5. cap. 39. n. 26.* adeo ut etiam heredes defuncti Sigillum recognoscere cogantur ,

gantur, modo sint ejus ætatis intellectus & judicii, ut defuncti Sigillum recognoscere, vel jurato dif-
fiteri possint. Quod interdum de Notarii sigillo
etiam verificatur, *arg. l. 21. Cod. Ad Leg. Corn. de fals.* Ad casum autem, si testes, qui scripturam
scripserunt, vel subfigillarunt, vel mortui vel ab-
sentes sint, ita ut eorum subscriptiones ac sigilla re-
cognoscit nequeant, partes autem vel debitores
scripturam & sigilla abnegent, R. tunc, si facta
comparatione literarum, tam ad scripturam,
quam ad testium subscriptionem & sigilla, inve-
niatur concordans literarum vel Sigillorum simili-
tudo per omnia, adeo ut eorum sigilla & subscrip-
tiones plane sint similes iis, quas nunc pingunt &
adhibent, sola comparatio fidem plenam facit
contra negantem, Vid. *Berlich. P. 1. conclus. 36. n. 31.* & ibi alleg. Ad quæstionem porro, an Testa-
menta corruant, si testes moriantur, vel aliqui vel u-
nus, ut Sigilla recognoscere queant, Dd. com-
muniter respondent affirmative, de qua tamen o-
pinione an ex legibus dubitat Magnif. Dn. *Brun-
nem. Tit. Cod. quemadmod. testam. aper. n. 7.* testa-
mento tamen subveniendum etiam si unus vel al-
ter testis fiat inhabilis, *sec. §. 7. Instit. de Testam.*
imprimis si testium major pars Sigilli veritatem
probet.

MEMBRUM IV.

Et porro vel *per comparisonem*. Quæ tamen in subsidium tantum est introducta, *Rocha. in pract. 4. Tit. de priv. script. fol. 434. Carpzov. de Process. Tit. 14. Art. 3. num. 79.* nec aliter locum habet, quam cum aliud aliquod remedium non superest, & cum de privato agitur Sigillo, per ea, quæ tradit *Thesaur. quest. forens. 24. n. 24.* Unde in antiquis facilius admittitur, *Abbas in c. 2. de fide instrumentor.* Et dum falla est, multisque periculis exposita, *Thesaur. qu. all. n. 1.* ideoque iudicis arbitrio committenda, qui cognoscat an ad comparisonem deveniendum, nec ne, *Menoch. A. J. Q. Cas. 114. n. 1. 16. 25.* In ea autem instituenda *primo* considerabit, cuius & quale sit Sigillum, & si partes copiam non habeant inspiciendi petere possunt à Magistratu, ut partem cogat ad edendum, *Jason. in l. 1. §. editiones. ff. de edendo.* si autem appareat sigillantis esse Sigillum, vel quia in illo ejus cernuntur arma, vel literæ idem docent, aut alio simili modo constat, tunc non obstante sigillantis dubitatione scriptura erit valida *Nov. 73. cap. 7.* Deinde observabit, an alius adhuc modus probandi scripturam, cuius Sigillum comparari debet, superesse possit, ideoque & is, qui petit
com-

comparationem; jurabit, se non habere alias probationes hac unica comparisonis literarum excepta. *Tertio* judici incumbit, ut peritos adhibeat aurifabros, & imprimis eos, qui Sigilla sculpunt; insuper testes, qui manus non tantum, sed & sigilla comparare possunt, & quibus Sigilla ista nota esse possunt. *Quarto* isti periti inspiciant singulas literas, elementa, signa, stylum & similia, Confer hic quæ pluribus annotavit *Menoch. cas. cit. num. 26. & seqq.*

MEMBRUM V.

Hisce itaque præmissis Sigillum operatur (1) validitatem in testamentis, *cap. 3. M. X.* (2) consilii approbationem, *cap. cit. M. VII.* (3) domini vel possessionis præsumptionem inducit, *cap. 8. M. I.* (4) plenam inducit fidem, præsertim si sit publicum, *cap. 1. M. IV.* (5) reo securitatem præstat, *cap. 3. M. IV.* (6) Testimonii notam præbet, *cap. 3. M. XI.* (7) præstat vim consensus, *cap. 3. M. IX.* (8) probabit privilegiorum concessionem, *cap. 3. M. XIV.* (9) investituræ concessionem, *cap. 3. M. XIII.* (10) facit præsumptionem aliquem esse de familia, *cap. 2. M. V.* (11) inducit præsumptionem collegii, *cap. 1. M. X.*

MEMBRUM VI.

Ut aurem plenius ac distinctius sigillorum effectus intelligi possint, repetenda hic erit divisio Sigillorum, qua distinguebatur in publicum & privatum, & spectandum quosnam effectus singula hæc & utraque operari possint. Unde de Sigillo publico i. assertum esto: Omne Sigillum publicum hodie de jure canonico, & totius orbis consuetudine recepta sine alio adminiculo ac subscriptione commutet experientia rerum magistra sic comprobante, plenam inducere probationem, *Mager. de Advoc. arm. cap. 14. n. 88.* ubi multorum **Dd.** sententia hoc comprobatur: quod tamen restrictum volumus quoad sigillantem & contra eum, ejusque in præjudicium, non quoad tertios, cum publicum Sigillum, quando terminos egreditur suæ auctoritatis non amplius publicum, sed privatum appellari debeat, *Menoch. de pres. lib. 5. pres. 57. n. 16. 17.* quod facit ad calum, ut Sigillum Principis vel alterius magni Domini superiorem recognoscentis non possit aliquid pro se & contra alium probare. Ampl. quoque assertum nostrum ut procedat, non tantum si sigillaverit ipse ordinarius, ad quem spectat Sigillum, sed etiam si Sigillum apposuerit is, cui ab ordinario id concessum, dum

dum sæpius personis fidelibus à magnis Dominis
figilla committuntur, quod tamen non restringi-
mus ad casum, ubi Sigillum apponendum esset in
testimonium, quia testimonium non valet, nisi de
his, quæ testis novit per visum vel per auditum
proprium, *cap. Testes 3. quest. 9.*

MEMBRUM VII.

Limitatur tamen I. assertum nostrum, si Sigillum
quidem in sui forma appareat authenticum,
sed in loco ubi producitur sit incognitum, quia
tunc ei non creditur per *cap. quod super & ibi Dd.*
extr. de fide instrum. Quod tamen eatenus pro-
cedit, quatenus Sigilla penitus sunt ignota, ut co-
gnosci nequeant, sintne sigillantium, nec ne; nam
secus est, si habeatur saltem qualis qualis cognitio
sigillorum vel sigillantium, tunc siquidem agatur
de speciali aut gravi præjudicio literis illis non cre-
ditur, quia judicatur contra eum, qui in dubia se
fundat probatione, per *cap. inter dilectos in fin.*
extr. de fide instrument. & quoties de alterius gravi
agitur præjudicio, probationes claræ esse debent
per *cap. in present. extra de probation.* Et hoc
porro fallit in instrumentis antiquis, quantumvis
de longinquo loco productis, quia illa literis testi-
monia alibus non indigent, & pro tali instrumento,
non

non pro cancellato, regulariter præsumitur. Ad
quæ tamen probanda seqq. sunt necessaria (a) ut
scriptura posita fuerit in archivo inter scripturas au-
thenticas, & ut inde sit deprompta, ut (b) archivo
præsit Officialis publicus (c) ut archivo & literis
inde depromptis semper adhibita fuerit fides. Hic
determinanda venit quæstio: quid statuendum, si
Sigillum quidem authenticum agnoscatur, sed
persona producens scripturam in loco productio-
nis sit ignota, ita, quod incertum sit, an persona
hæc sit illa, de qua loquitur scriptura, an sit alia.
Et respond. quod præsumtio pro eo sit, qui talem
scripturam habet in sua potestate, *argum. l. si qua
per calumniam Cod. de Episc. & Cleric.* uti præsum-
tio est pro mandato ejus, qui habet instrumenta
principalia penes se juxta *Gloss. singularem in l. fin.
Cod. de pact. convent.* quod facit ad casum, ut præ-
sumptio sit pro servo afferente literas à mercatore,
ut illis fidem habeat recipiens, licet afferens illas a-
lii surripuerit, ad hoc ut mercator si his motus pe-
cuniam afferenti solverit, eandem ab alio merca-
tore repetere possit.

MEMBRUM VIII.

Jam porro pergimus in limitationibus, & II. li-
mitamus assertum nostrum, quod non habeat
locum,

locum, si Sigillum asseratur adulterinum, vel falsum, quia tunc veritas Sigilli est probanda. *Speculator Tit. de Citat. §. jam de citatione. n. 13.* III. Limitamus, ut Sigillum authenticum nihil probet, si non adsint præterea alia requisita de stylo vel consuetudine curiæ apponi solita, veluti Cancellarii subscriptio, aut Syndici aut Secretarii aut Consulum & similia. Vid. *Speculat. in Tit. de instrumentor. edit. §. postremo. n. 19.* IV. Limitamus, si Sigillum authenticum quidem sit, sed non ad hujusmodi negotia deputatum, limitata enim causa limitatum producit effectum, *leg. in agris ff. de acquir. rer. Domin.* quod sublimitatur (1) si in ipsa scriptura, vel in subscriptione nominatim expressum est, tale Sigillum fuisse appositum propter defectum alterius, quod tunc ad manus non fuit, *Speculat. in Tit. de citat. §. jam de citatione. num. 13.* (2) si per aliam probationem probari possit, forte per testes, quod ille, cujus erat Sigillum, id apposuerit scripturæ scienter, cum in claris non locus sit conjecturis *l. continuus §. cum ita ff. de V. Oblig.* V. Limit. si in scriptura quidem dicatur authenticum Sigillum fuisse appositum, sed tempore productionis Sigillum amplius non extet, quia tunc etiam si appareat literas habuisse Sigillum, tamen

eis non creditur propter defectum Sigilli, utpote
 scriptura eo casu omnino privata existente, per
cap. 2. & cap. inter dilectos extra de fide instrumen-
torum. Et hæc vera ubi scripturæ privatæ Sigil-
 lum dicitur fuisse appositum, cum enim ab initio
 pro confirmatione publici instrumenti non fuerit
 necessarium Sigillum, non debet ejus defectus,
 qui ad majorem cautelam adhibeatur, instrumen-
 tum vitiare *l. testamentum in fin. Cod. de Testam. l.*
6. §. 1. in fin. ff. de negot. gest. VI. Limit. si Sigil-
 lum ita fractum est, ut ex reliqua parte cognosci
 nequeat quia tunc scriptura nihil probat: nam
 paria sunt non esse, vel esse quidem, sed non appa-
 rere, *Nicol. Everb. de fide instrum. c. 12. n. 52.* VII.
 Si pro opponente contra Sigillum non sit fortior
 probatio. Tunc enim præter Sigillum requiritur
 pro adminiculo Notarii manus & testium inscrip-
 tio, per ea quæ adducit *Mascard. conclus. 1302. n.*
27.35. VIII. Lim. non procedere quotiescunque
 Sigillum suspectum deprehenditur *c. inter dilectos*
de fide instrumentorum, aut, ubi alias justa fraudis
 suspicio est, *Gabriel. Roman. Tit. de pres. conclus.*
4. n. 50. lib. 1. Everhard. Tr. de fide instrument. cap.
cit. n. 50. IX. Lim. in præjudicialibus, ita judicis
 Sigillo non creditur, *Mascard. de prob. conclus. 990.*
num.

num. 7. nec literæ Episcopi solo Sigillo probant in
tertii præjudicium, *Mascard. n. 6. conclus. cit.* ubi
fufius tractat, quatenus literæ Episcopi sigillatæ
probant, nec ne, quia in negotiis propriis & causa
etiam authenticum Sigillum pro privato habetur,
Honthem. de arte Notar. cap. II. n. 46. 50. X. Li-
mit. ubi subscriptio de solennitate & pro forma re-
quiritur, v. gr. in testamentis, ibi sola Sigillatio a-
ctum non perficit, Vid. Dn. *Brunnem. in l. 21. n. 5.*
6. Cod. de Testam.

MEMBRUM IX.

II. **A**ssert. Esto : Instrumenta Sigillo Principis,
vel alio authentico sigillata, indubitata
faciunt scripturam, ejusque probationem, ac pa-
ratam de consuetudine habent executionem, ad
instar instrumenti guarentigiati, Vid. *Gylmann.*
tom. 4. Symphor. P. 1. vol. 3. n. 80. & seqq. Rulant. de
commiss. c. 30. lib. 5. n. 3. & ibi alleg.

MEMBRUM X.

III. **A**ssert. Scriptura, quamvis privata manu
scripta, sigillata tamen Sigillo alicujus Or-
dinarii pro & contra tertium plene in pertinentibus
ad officium sigillantis probant, etiamsi nulli testes
sint subscripti per *cap. extra de fide instrumentorum.*
dum modo Sigillum appositum sit super his, qui-
bus

bus inventum, & ad quæ ordinatum est, *Nicol. de Passer. de script. priv. P. 3. q. 22. n. 7. seqq. Menoch. lib. 2. de præf. 57. n. 16. 17.* 1. Limit. in causis exigui momenti, *Menoch. l. cit. n. 24.* 2. Limit. in judicialibus, in quibus literis iudicis sigillantibus non creditur in præjudicium alterius, sed tamen actis consignatis: veritas enim rei gestæ potius spectatur, quam iudicis auctoritas; nisi res sint, quæ iudex ratione officii sui disponere potest, *Vid. Nic. de fide instrum. c. 12. n. 31.* 3. Lim. si contra iudicem, vel ordinarium sigillantem fraudis esset præsumptio, quia tunc non creditur literis ejus Sigillo sigillatis, etiam super pertinentibus ad ejus officium, *Nicol. cap. cit. n. 32.*

MEMBRUM XI.

IV. **A** ff. Sigillum authenticum, pro sigillante, in ejusque negotiis propriis, nihil probat, *N. Everb. cap. cit. n. 22.* etiam si fisci favor subsit, in tertii præjudicium, quia fiscus indebite neminem molestare debet, *Vivius Decis. 479. lib. 3.* quod tamen *Nicol. cap. cit. n. 23.* Limitat (1) in Rege vel Principe non recognoscente superiorem, qui sicut in propria casu judicat, ita & Sigilli sui appositione authenticam scripturam facere potest. (2) in omnibus casibus, in quibus Scriptura privata, vel sub-

subscriptio aliqua facit fidem pro scribente. Contra autem publicum Sigillum plene probat in sigillantis præjudicium *Nicol. cap. cit. n. 17.* ejusque successorum, qui cum defuncto ejusdem personæ vice funguntur, Vid. *Menoch. consil. 512. n. 7. & 11.* ita contractus & privilegia Sigillo eorum roborata, plene contra eos probant, *M. de Afflictis Decis. 21. n. 9.* citatus ab *Everb. c. cit. n. 18.* Ad casum autem si Princeps diceret, sibi subtractum esse Sigillum, vel de errore fuisse appositum, respond. quamvis hoc in casu privatus negans oneret adversarium ad probandum, quod de voluntate apposuerit, uti probat *Mager. de Advocat. arm. cap. 14. n. 91.* Fallit tamen hoc in Principe, quia ejus sigilla uti sigilla publica & authentica diligentius custodiuntur, & hac ratione non præsumuntur, quod per aliquem furtive fuerint apposita. *Mager. de Advocat. arm. cap. 14. n. 92. 93.* Nam quæ facile fieri non possunt ea leges præsumere non solent. Ideoque principi neganti sua voluntate impressum incumbit onus probandi, *Nicol. Everb. cap. cit. n. 48.*

MEMBRUM XII.

V. **A**ssert. In his quæ aliena sunt ab officio sigillantis non creditur literis aut scripturis, quantumcunque authentico sigillo communitis in

præjudiciū tertii absque subscriptione testium.
Nicol. Everb. cap. 12. de fid. instrum. n. 25. vers. qui-
bus tamen. quod tamen fallit 1. in causis levibus &
 modici præjudicii, *Innocent. in cap. 1. ad finem extra*
de fide instrumentor. 2. In probationibus plenis.
 Ita sigilla authentica etiam in non pertinentibus ad
 sigillantis officium semiplene probant. *Everb. n.*
37. & ibi allegata. 3. In literis Sigillo Regis seu
 Principis, superiorem non recognoscentis, quia
 ei & in propria causa judicare licet, per *Bartol. in l.*
1. Cod. Ne quis in sua causa judicet. 4. In antiquis,
 in quibus per tales literas sufficiens fit probatio;
 nam in antiquis præsumptiva & adminicularis suf-
 ficit probatio, per conjecturas & indicia, *Aymon.*
Cravetta de Antiqu. temp. P. 1. §. ult. n. 30. quod
 sublimitatur, ut non procedat in materia, in qua
 lex, vel statutum requirit plenam probationem:
 nam tunc non sufficit probatio per indicia & con-
 jecturas etiam in antiquis, præsertim si agatur de
 magno alicujus præjudicio. 5. Si aliter per con-
 suetudinem est receptum, quæ servari debet, qua-
 tenus est recepta.

MEMBRUM XIII.

Jam quid privatum operari possit, spectandum
 est, adeoque I. assert. esto, Sigillum privatum,
 alicui

alicui scripturæ appositum pro tertio contra tertium nihil probat *c. 2. extra de fide instrumentor. E-verb. de fide instrum. c. 12. n. 81.* quod limit. (1) ut non procedat, si constet Sigillum mandato ejus, contra quem producit appositum fuisse, tunc enim contra ipsum plene probat. Si vero pars negat suo mandato Sigillum Scripturæ appositum esse, tunc hoc probandum est, & quidem inter cæteras illa optima est probatio & certissima, si testes in Scriptura subscripti sint, & in subscriptionibus affirmant, illud Sigillum mandato Caji per Sejum scripturæ appositum fuisse. Tunc enim si Caji testimonium & subscriptiones non abneget plena probatio ex hoc fiet. At si Caji etiam subscriptiones neget, tunc ita demum probabit hæc Scriptura sigillata, si testes subscripti recognoscant suas subscriptiones, ac testentur, se intervenisse ac vidisse, cum huic scripturæ de partium voluntate sigillum apponeretur, *Conf. Covarr. pract. qu. cap. 2. n. 2.* (2) Limit. quando quis in judicio mediante juramento Sigillum recognovit, tunc enim ex hoc tanta oritur probatio, quantum facit quilibet alius unicus testis cum juramento deponens, hoc est semiplenam. Dummodo Testis alias sit omni exceptione major *Dd. in l. admonendi. ff. de Jurejur.*

jur. Et hoc fiet non ex propria vi sigilli, sed propter testimonium juratum ipsius testis illud attestantis. 3. Lim. per consuetudinem, qua privatis etiam Sigillis, pro tertio contra tertium creditur, de hac vide *Vener. pr. obs. verb. Siegelma-fig. Nicol. Everb. cap. 12. de fid. instrum. n. 83.*

MEMBRUM XIV.

II. **A**ff. Sigillum privatum idem operatur, quod Scriptura alicujus privati hominis, vel ejus subscriptio *Bartol. & alii in leg. si procuratorem ff. de procurator. Molin. in consuet. Parisiens. Tit. 1. §. 5. n. 12. Menoch. de Arb. f. 2. cas. 113. n. 9.* ubi ex hoc infert, quod, quemadmodum privata Scriptura etiam in iis casibus, in quibus alias vim probandi habet, non probat, nisi sit recognita *argum. text. in dict. leg. si procuratorem.* ita etiam scriptura sigillata non probat, nisi Sigillum fuerit recognitum. Confer *Covarruv. qu. pr. 22. tom. 2. Nicol. Everb. in consil. 13. post num. 50. lib. 1. Paris. consil. 82. n. 9. 10. vol. 1. & consil. 83. n. 2. vol. eod.* Limitatur tamen assertum in ultimis voluntatibus, cum in iis utrumque quoad formam & solennitatem requiratur, alterum sufficere non potest, *Matth. Vvesenbec. consil. 130. n. 24. vol. 3.* quamvis in contractibus quoad approbationem, paria sint subscribere

bere vel sigillare, *Bald. in rubr. C. de fide instrum. n. 41. Roman. consil. 303. n. 1. & 2.* Item si per consuetudinem fori aliter sit introductum *Dn. Mev. P. 5. Decis. 412. n. 4. 5.*

MEMBRUM XV.

III. **A**ssert. Sigillum licet sit privatum, tamen multum comprobatur scripturæ probationem contra scribentem & sigillantem, *leg. distrabere. Cod. de reb. alien. non alien. vel ad testium 22. §. si quis cum seqq. ff. de testam.* etiam si ea quæ in instrumento continentur sigillans neget. *Mascard. de probat. conclus. 1302. n. 16.* Unde etiam, si quis scripturam alienam, sive alterius nomine confectam suo proprio Sigillo obsignet, tunc talis Sigillatio præsumptionem facit, quod scripturæ contenta approbaverit. *Menoch. lib. 2. præf. 57. n. 38.* Declaratur autem (1) ut non procedat hæc præsumptio quoad ea, quæ in specie reprobata fuerunt ab ipso sigillante, nam ea sigillando non censetur approbare. (2) Ut procedat hæc præscriptio, quando literæ ipsæ, quibus appositum fuit Sigillum, approbatae fuerunt à parte, vel testibus, secus si approbatae non fuissent. (3) Ut non procedat, quando Sigillum esset sine Scriptura. Nam appositum chartæ vacuæ nihil operantur. (4) Ut non procedat

cedat hæc præsumptio, quando sigillans iste sigillavit Scripturam, quam non vidit nec legit. (5) Quando Sigillum per fraudem fuit oppositum, nam tunc nihil operatur. (6) Quando maximum versatur præjudicium; quia tunc etiam subscriptio requiritur. (7) Quando sigillum est suspectum. Vid. adducta à *Menoch. l. cit. n. 39. & seqq.*

MEMBRUM XVI.

Jam sequitur, ut videamus quosnam effectus operentur utraque, publica & privata. Et I. assert. esto: Omne Sigillum plene probat in præjudicium illius, cujus est ejusque successorum ex publica consuetudine *Menoch. consil. 1. n. 333. Zas. consil. 1. n. 2. vol. 1. Coler. de process. executivo Part. 3. cap. 1. n. 27. 28. Gylmann. decis. Cameral. 17. n. 4. lib. 2.* Declaratur autem hoc procedere, quando per propriam confessionem, vel alias constat quod ipse sigillavit, si vero dubitatur Sigillum de consensu ejus, cujus est appensum fuisse, semiplenam in dubio facit præsumptionem, ut delationi juramenti locus sit. Et idem est in literis Sigillatis non approbatis, quibus dominus Sigillum suum appensum fuisse negat: nec illud per testes probari potest, semiplenam probationem faciunt, conf. *Schrad. consil. 32. n. 19.* Sed limit. hoc (1) quando sigillans,

lans, non ad dispositionem & substantiam actus, & ut debitor ac fidejussor sigillum apposuit, sed ut testis signavit, Dn. Brunnem. in l. 2. Cod. de reb. non alien. n. 3. (2) Nisi Sigillatio facta non lectis vel non intellectis verbis instrumenti, vel nisi sigillans rem suam putasset esse alienam, (3) Nisi sigillaverit actum, qui se invito fieri potuisset, nam tunc nunc continuo consensisse dicendum est l. rem alienam 41. & l. 29. ff. de pignor. act. Vid. Dn. Brunn. in loco alleg. (4) In alienis ab officio sigillantis, in quibus non creditur solo Sigillo, absque testium adminiculo, sicut sine his fides habetur Sigillo, in pertinentibus ad sigillantis officium, Mascard. conclus. 1302. n. 27. Confer hic ea, quæ de sigill. priori membr. præced.

MEMBRUM XVII.

II. **A**ff. stylus Curia, consuetudo & statuta loca-
lia multum operationis habent in sigillo-
rum probatione, modo consuetudinem & stylum
non tantum allegaveris, sed etiam debito modo
probaveris, quæ enim sunt facti probari debent,
& in specie quomodo stylus curia probetur. Vid.
ap. Dn. Stryck. diff. de Stylo Curia, Cap. V.

MEMBRUM XVIII.

III. **O**mne Sigillum, quod non satis se ostendit

in forma impressionis, vel cujus literæ non satis apparentes, legibiles & intelligibiles sunt, Sigillum dici non meretur, nihilque probat, *cap. inter dilectos extra de fide instrument.* Dicuntur autem Sigilli literæ non legibiles, etiamsi omnes tales non sint, sed legantur tam paucæ, ut necessario non concludant, Sigillum esse illius, cui adscribitur, vel si oriatur æquivocatio illius, & dubium sit cujus sit: hac tamen ratione non potest verum dici Sigillum alicujus, nec ex consequenti aliquam probationem facere *Cravetta in consil. 56. n. 6. Socinus Senior in consil. 258. col. 3. v. ex quibus concluditur, V. 2. præsertim si grave & speciale præjudicium partis subfit, quo casu probationes necessario concludentes requiruntur, cap. in præsent. de probat. Bald. consil. 319. lib. 3.* Fallit autem 1. nisi sigilla illa obscura sint recognita & agnita, *Ficbard. consil. 40. n. 3. tom. 2.* 2. Si contra sigilla hæc, ut manca, non fuerit exceptum, tunc iis creditur, *Paul. de Caustro Consil. 114. & cum eo Cravetta de antiquit. tempor. Part. 2. §. viso de verbis, n. 22.*

MEMBRUM XIX.

IV. **A**ff. Omne Sigillum, etiam negatum, & de quo dubitatur, sive in dubio semiplenam facit probationem, & delationi juramenti locum aperit;

aperit ; nam licet alias Sigillum proprium non probet, tamen contra sigillantem, qui se sigillasse fatetur fidem facit *l. si procurator de Procurator. ubi Oldrad.* Imo in dubio non solum semiplenam probationem facit, ut sit locus juramenti, sed inducit quoque præsumptionem actus veri, & consensum illius, cujus nomine Sigillatum, nisi contra probetur, Vid. *Rutger. Rulant. de commiss. lib. 5. cap. 30. n. 3. & ibi add.*

CAPVT VII.

CONTINENS

ACCIDENTIA SIGILLI.

MEMBRVM I.

Cum tamen non satis sit ea, quæ essentiam rei ingrediuntur, cognoscere, sed & quæ rebus adiacere solent, contemplari conveniat, ut plenior rei cognitionem acquiramus, ideoque spectabimus 1. *Locum Sigillorum.* Hinc tenendum de natura sigillorum esse, ut in fine scripturæ apponantur, quæ sententia est *Capoll. consil. crimin. 22. n. 13. vol. 3. & Bald. in l. contractus. col. 2. Cod. de fide instrumentorum.* Camera tamen imperialis & alia judicia, Sigilla etiam in superiori parte trans-

versa processibus addere solent, adeoque videmus, quod non Doctores, sed mores Sigillis locum assignent. Moribus alias quæ observantur, Stiller. *in arte Secretariatus* consignavit, quæ addere hisce placet: Es ist sonstens Herkommens, daß der höchste Orth im Siegeln, auf dem Brieffe, die lincke, und gegen den Lesenden, die rechte Hand ist. Dahingegen in der Überschrift die rechte, und gegen den Lesenden, die lincke Hand, die Oberstelle führet. Ingleichen hat man sich vorzusehen, daß man das Siegel jederzeit ober sich stehend, und mit der auswendigen Überschrift, eintreffend ausdrücke: Denn wenn ein Siegel linck aufgedruckt ist, zeigt es entweder Feindschaft oder Beschimpfung, oder zum wenigsten des Sieglenden Unverstand und Unwissenheit an. Gestalt denn um eben der Ursachen willen auch die Überschrift also geordnet werden soll, damit sie mit den Worten im Brieffe gleich und nicht verkehrt zu stehen komme. *Part. 3. cap. 24. §. 4.*

MEMBRUM II.

II. **O***rdinem.* Ulti enim sedes prior debet esse ante proVectis, locus conspectior, decernendi loquendique facultas antiquior, cui est splendor adepti magistratus vetustior, sicut inquit
Gram

*Gratian. Valer. & Theodos. in leg. ult. Cod. de Præf. Prætor. quod ipsum Pontifex confirmat cap. 1. de maj. & obed. ubi statuit, quod prior promotus ad dignitatem, eaque fungitur, collegæ, qui grandior est ætate, præferatur, Conf. Perez. exposit. Cod. Tit. de Consul. n. 5. & hac ratione in Sacrilegii crimen impingit, qui locum & honorem alteri debitum præripit, secund. l. 1. Cod. Ult dignit. ordo serv. quam citat Perez. h. Tit. n. 16. ita quoque Seniores ac Digniores primo loco sua Sigilla apponant, atque ita locum ac dignitatem suam defendant. Cujus vera ratio est, quod ordo & gradus est quasi pars quædam muneris, aut saltem unum ex præcipuis illius privilegiis, ut literæ testantur, quibus munera conferuntur, in quibus nunquam hæc clausula omittitur: *Cum omnibus honoribus, prærogativis, juribus & præeminentiis*, quæ ad concessum munus spectant.*

MEMBRUM III.

III. **A**ccidentia ratione formæ extrinsecæ; sic videmus, quod forma Sigilli externa admodum sit varia, utuntur enim alii forma quadrata, alii rotunda, alii oblonga, alii ovali, alii rutili, quarum usum praxis melius monstrat.

MEM-

MEMBRUM IV.

IV. **A**ccidentia ratione materie, quæ faciunt colorem, cum autem de his fuerit actum *cap. 3. m. 1.* ideoque crambem bis coctam, quæ mors est, apponere nolumus. Hoc tamen hic non præterire potuimus varia ex coloribus indicia colligi posse. Usitatum enim est apud nos præsertim Germanos, ut aliqui non nisi rubra, alii viridi, nonnulli flava utantur, vel uti debeant: idque secundum dignitatem signantium, quæ evertitur, si alia cera notetur, argumento eorum quæ tradit *Menoch. d. A. J. Q. Cas. 113. n. 9. & seqq.*

MEMBRUM V.

V. **A**ccidentia ratione finis. Sic Sigilla tenentes sæpius in dignitate constituti dicuntur, quæ turbantur, ubi Sigillum illis aufertur: eodem modo, quo miles, cui insignia sunt detracta, militia exuitur. Unde si cui Sigillum aufertur, is interdicto uti possidetis agere potest, tanquam in possessione sua turbatus, *Vid. Menoch. 3. retin. possess. n. 299.* ubi quomodo quis turbetur, explicat, vel injuriarum convenire potest. Insignis enim injuria est, in alterius contumeliam Sigillum frangere, *Aretin. in add. ad Salycet. in l. regie. 1. n. 1. Cod. Ut nemo priv. tit.* crimenque læsæ Majestatis com-

committi, si Principis Sigillum violetur, quidam
 putant *Cbassan. cat. glor. mund. P. 1. cons. 38. concl.*
18. si autem quis vindicare velit hoc jus, actio uti-
 lis confessoria ipsi competet, nec non negatoria u-
 tilis ad illa neganda, Vid. illustr. *Dn. Præsid. Ex. 13.*
T. 53. Imo quandoque hic præjudicialis actio lo-
 cum habere potest, v. gr. Si quis Sigillo uti impe-
 diatur quasi non sit de familia, aut non sit Nota-
 rius, aut liber. Et pro ratione circumstantiarum
 petitio hereditatis, si scil. ratione castri, certum Si-
 gillum sit adhibendum, in quo quis Jus succeden-
 di habet, & is qui pro possessore vel herede possi-
 det, nolit sigilli usum concedere. Si vero ab alio
 possideatur, etiam hujus nomine hereditatis peti-
 tio, item rei vindicatio locum habebit.

CAPVT VIII.

CONTINENS

SIGILLORVM AFFINIA.

MEMBRVM I.

Quod enim Imperator in *Nov. 84. in pr.* inquit,
 Naturam novas & varias edere formas, idem
 & hoc ut asseramus præsens institutum urget, cum
 non tantum per Sigilla ea, quæ non retinere cupi-
 mus,

mus, alienare possimus, aut acquirere quæ volumus, aut custodire, quæ libenter retinemus, sed & alia quamplurima signa dentur magnam cum his affinitatem habentia. Unde *ratione materie* occurrunt, creta, bolus, carbo, cerussa, alique colores, quibus signamus, aut in cera aliaque materia imprimendo, aut stampando, aut urendo, aut incidendo, per quæ signa voluntatem nostram probamus, & deinde jura nostra constantissime defendimus. In Palatinatu Rheni, Belgio, Dania & alibi, unica charta, quam sigillatam vocant ad solennes usus requiritur; nobis Dominica, ut vocant, cujus extremitates auro tinctæ, Charta maximi æstimatur, adeo ut si quis contractum, testamentum, vel quid simile huic chartæ inscriptum producere possit, illud pro firmissimo habeatur. Sic in jure nostro emptor per signationem rei dominium & possessionem sibi arrogat, si res emptas consignet, *gloss. in l. quod si neque ff. de peric. & comm. Rei Vend. Johann. Baptista à Villalob. in Comm. lit. P. n. 120.* uti possessio navis censetur tradita ex insignibus in navi ab emptore apposis, *Socin. Consil. 55. lib. 6.* quod tamen permittitur procedere emptione jam perfecta, & quando signum in præsentia alterius partis est impositum, *Vid. Just. Meyer.*

Meyer. in Colleg. Argent. l. 18. T. 6. Tb. 4. num. 16.
 Item quando ex merci seu signi impositione non
 potest præsumi alia conjectura, quam animus tra-
 dendi, ut in trabibus notatis & poreis; secus ante
 perfectam emptionem & quando potest præsumi
 alia conjectura signi appositi, quam animus tra-
 dendi, ut in vegete vini, in qua potest considerari,
 quod signata fuerit, ne aliud vinum immitteretur,
Boerius Decis. 105. n. 10. nam per simplicem signatu-
 ram hic non transfertur dominium, quia in hoc
 requiritur actus medius ipsarum partium, qui est
 degustatio & consignatio vini, *Jacob. Novell. lib.*
2. fall. tom. 2. pag. 322. ubi plur. limit. Vide quoque
Strach. de mercator. p. 2. n. 90. ubi fusius agit de hac
 materia: ita quoque Vidua non potest petere bo-
 na tanquam illata ex eo solo, quod signaculo suo
 notata reperiantur, *Carpzov. P. 3. C. 20. D. 34.*

MEMBRUM II.

Huc spectant stigmata inusta, notæ ac figuræ im-
 pressæ. Itaque per ejusmodi stigma impres-
 sum, bos vel equus probatur esse alicujus *l. stigma*
Cod. de Fabric. & ibi Lucas de Penna col. 2. Corset-
tus in singul. V. Testis 19. n. 2. & 3. etiam quoad do-
 minium & possessionem, Vid. *Lucas de Penna §. cit.*
 modo impositio fuerit probata in dicto animali,

Vid. *Lucam de Penna*, qui vero alienis ovibus suum signum imprimit falsi crimine convenitur, *Dn. Rhe-tius Diss. de Astutiis Opilionum Th. 32. An autem ex stigmatibus lamiis impressum firmum indicium fœderis cum diabolo initi sumi possit?* gravis est apud *Dd. contentio.* Affirmativam amplectuntur *Dæ-neus de Sortiariis.* Angliæ Rex *Jacobus in fin. Dæ-monologia. Berlich. P. 4. conclus. 4. n. 154.* aliique, & sæpius secundum ejusmodi stigmata judicatum refert *Ostermann. Tr. de Stigmatibus sect. 8. Part. 24.* Quibus merito sese opposuerunt *Paul. Zach. in 2. Med. leg. lib. 7. T. 4. q. 2. Theodor. Thunirn. de Sagarum impietate p. 74. Binsfeld. in l. ult. Cod. de Malefic. & Math. indic. 14.* ubi dicit: *Si Dæmon cognosceret, suos tali signo cognosci, non imprime-ret: item Delriol. 5. disqu. Mag. sect. 4.* ubi inquit: *Non omnibus Dæmon illud inurit, aliquando etiam delet, dum capti sunt, & quando non delet, id relin-quit ut hanc superstitionem judicum foveat, & sic nonnunquam innocentes plectantur, nec enim facile verum signum dignosces à malcula, vel nævo, vel clavo, vel impetigine naturali &c.*

MEMBRUM III.

Ratione formæ, veluti chartæ partitæ ausge-schnittene Zettel, & bacilli fissi, vulgo Kerp-hölzer,

Hölzer, de quibus an perfecte inter creditorem & debitorem, dominum & servum probent, dubitare non licebit, præsertim si ex utriusque partis mutua conventionione confecti fuerint, *Nicol. Boer. Decis. 105. n. 7.* Hisce enim seu signaculis & probationibus ex consensu utriusque partis plena fides habetur, ex iisque res perfecte cognoscitur, perinde ut fit in panno, qui tonsori datur ad tondendum, ex quo capitur aliqua portio, quæ Domino remanet ad pannum recognoscendum *Carpz. P. 2. Const. 6. D. 6.* Imo hi bacilli ac schedulæ paratam habent executionem, *Ummius de Proc. disp. 23. n. 12.* & consuetudine introducti jure quorundam locorum speciali confirmantur: ut in *Reformat. Francof. P. 1. Tit. 31. §. 14. & seq.* Et in jure *VVürtenb. Part. 1. Tb. 34.*

MEMBRUM IV.

Hic porro commode tolli potest dubium de pedis impressione & vestigio, quod in molli terra, pulvere vel nive relinquitur, an indicium faciat furti commissi contra eum, cujus pedibus respondet. *Albericus in l. indicia col. 2. Cod. de Rei Vind.* Scribit, reum suspectum subtraxisse uvas, ex vinea fuisse condemnatum, quia repertum fuit, formam vestigiorum suis pedibus respondere. Atqui ita

multi putant, probationem per evidentiam facti adeo claram esse, ut nihil magis, nec aliud iudex, quam illam requirat, ad rem ipsam cognoscendam. Cum autem evidentia facti non semper comitem habeat rei existentiam, sed quandoque apparentiam, ac iudex facile errare possit, quoniam sæpius quodammodo inter se homines conveniunt in forma pedum, ideoque infirmum est istiusmodi iudicium, nec ad torquendum idoneum, nisi alia indicia concurrant: tunc enim poterit reus torqueri, uti clare defendit *Cason. in suis tract. de indic. Tract. 10. c. 5.*

MEMBRUM V.

Postremo hic quær. an artifex excellens alterum artificem ejusdem artis prohibere possit, ne utatur suo signo, quo ipse utitur? quod aff. sicut enim ex dicto *Ciceronis, Occultator alienæ laudis furi similis est*, quem allegat *Bonifac. de Furt. §. 7. n. 7.* ita multo magis furem nominabimus, qui non tamen laudem alicui, sed & quæstum alteri præripit, atqui ita alios per ejusdem signi impositionem ad emendum dolose invitatur qui alias non emerent. Et sicut Reip. interest, famam excellentium civium conservari, neve etiam dominia sint in incerto, ita hic decedendum, posse alterum artificem prohibere

bere alterum suo signo uti, ne inter illos contentio etiam de dominio uriatur. Vid. *Dn. Brunn. in l. 3. n. 4. Cod. de Fabricens.*

CAPVT IX. ET VLTIMVM.

CONTINENS

SIGILLORVM CONTRARIA.

MEMBRVM I.

Cum ex præcedentibus constet, Sigillorum usum ad rei veritatem investigandam fidemque probandam introductum esse, hinc pessimis exemplis Sigillorum usum invertunt, qui magica sua arte in loco quodam sigillare dicuntur dæmoniacam legonem, ut locum istum accedentes malo letho pereant, quod crimen *Scopelismum* vocant, Vid. *Magnif. Dn. Præses Syntagm. Jur. Civ. Exercit. 48. Thes. 83.* ubi ponit exemplum, & vindicatur poena mortis *leg. 9. ff. de extraordin. crimin. Bocer. cl. 4. Disp. 9. n. 40.* item publico iudicio, puta ex lege Cornelia de Sicariis, *Bocer. l. cit. n. 41.* Huc spectat insignis abusus annulorum, quando per illos *Dæmonum* fiunt *Implorationes*, sicut à quibusdam maleferiatis hominibus Annuli, certis imaginibus atque characteribus insigniti, lique sub cer-

to

to Zodiaci signo, & ad certum astrorum aspectum, confici solent. Ita formatos, qui gestaverit, perpetuo Victorem & insuperabilem fore, nec venenorum obnoxium, amabilem & acceptum hinc reddi Principibus & Magnatibus, præcipue vero hac ratione optimæ puellæ amorem conciliari, imprudenter asserunt, quibus & similibus malevolis pœna arbitraria, carceris, relegationis, & ad summum fustigationis dictatur, *Confer. Carpzov. Crimin. q. 50. n. 49. 50.*

MEMBRUM II.

Unde quoque hoc confectarium perfluit, omne Sigillum quod falsum & suspectum est, exuere Sigillorum firmitatem & naturam, cum falsum Sigillum dolose fidem instrumenti imminuat, & insuper suspectum Sigillum fidem reddat dubiam. Dum autem dolus ille summa calliditate deregipoteest, ideoque falsitatem difficilis esse probationis Dd. statuunt, Vid. *Pruckmann. Consil. 19. n. 92. vol. 2. Menoch. Consil. 145. n. 12.* & conjecturis locum dant, quæ sumuntur (1) si quis alienum Sigillum, quamvis privatum sine potestate Domini apponat, *Matth. VVesenb. Consil. 178. n. 83.* (2) Ex diversitate styli cancellariæ, *Menoch. præf. 20. lib. 5. n. 16. 20.* (3) Ex atramenti diversitate, *Menoch. Consil.*

Consil. 1004. n. 22. (4) Ex diverso atramento & recentioribus characteribus, *Menoch. Consil. 925. n. 12.* (5) Si Sigilla ex alio instrumento sumpta sint, sicut ipsum instrumentum, pervetusta, vel dolo in his admissus agnoscatur, non integra, sed quibusdam in locis cera illita. *Donell. Consil. III. §. atque hæc de vitio, pag. 733.* (6) Ex qualitatibus & characteribus Sigillorum; item quando non justo ordine & modo ei instrumento, de quo agitur, appensa fuerint. Non incommodetamen Sigillum falsum dividi potest in adulterinum & furtivum. Adulterinum est, quod dolo malo in fraudem alicujus, ita ad similitudinem & paritatem efformatum est, ut per omnia cum ipso conveniat. Furtivum est, quod in se est & manet authenticum, dolose tamen fuit appositum, uti si servus Sigillum Domino suo subtrahat, maleque adhibeat; aut si mercator pannarius clam Sigillum alterius suis apponat pannis contra regulas & statuta sui opificii, qui ut falsarius punitur, suaq; negotiatione ac opificio privatur: & ipsi panni nonnunquam igni consumuntur: aliquando in varias diversasque partes dissecantur. *Dambouder. Pr. Crim. c. 123. n. 14.* Vide quoque præjudicium apud *Carpzov. Crimin. q. 93. n. 90.* Imo quin ad
N mortis

mortis poenam perveniri possit hisce in casibus, si quis falsitatem magnam commiserit, aut pluries iteraverit, clare decidit *Dambouder. cap. cit. n. 23.*

MEMBRUM III.

Adulterina quod spectat Sigilla, si quis utatur in scriptis aut instrumentis absque dubio poena falsi, quæ est arbitraria, carceris, relegationis aut fustigationis pro qualitate admissi & damni dati tenetur, uti cautum *Ordinat. Crimin. Caroli V. articul. 112.* alias multorum iudicio puniendus est amputatione manus seu pigni, secundum consuetudinem vero palam publice installandus est & subigendus in meastrum: ac deinde extra territorium relegandus, aut alias juxta delicti qualitatem puniendus. *Damboud. Pr. Crim. cap. 122. num. 12.* Lipsienses falso Sigillo utenti fustigationem, & Sigilli in frontem inustionem decreverunt, *Coler. Decis. 179. n. 5. P. 1.* Confer *Menoch. Cas. 307. 309. 313. Ludov. à Peguer. Decis. 81. n. 1. Boër. Decis. 82. n. 9.* ubi statuunt, eum, qui signa & literas non modo privatorum, sed etiam Civitatum & Principum corrumpit & adulterat, præter fustigationem & perpetuam relegationem, stigmatis vel characteris etiam impressione, puniendum esse. Poena autem falsi non modo tenentur, qui falsa instru-

strumenta scribunt aut conficiunt, Sigillis apposi-
tis ; sed & ii, qui Sigilla aliave signa adulterina fa-
ciunt, licet alius iis utatur ad decipiendum, Vid.
Ordinat. Crim. art. 112. Wer falsche Siegel ma-
chet, leg. 30. ff. Ad Leg. Cornel. de fals. ita quoque
falsi poena tenentur, qui alienum Sigillum callide
& dolose effingunt ita, ut hinc aliquis ullum pati-
atur damnum ac detrimentum, vel corporis vel vi-
tæ, aut bonorum, *Damboud. Pr. Crim. cap. 122.*
n. 12. Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. falsum. Vers. sed
quero. 31. Johann. Baptista à Villalob. in comm.
lit. C. n. 205. Item qui Sigilla sua abnegant, &
postea si à parte adversa convincuntur per *leg. eos*
27. §. 1. ff. de fals. Magnif. Dn. Præs. Diff. Criminal.
VIII. §. 9. n. 2. Item qui testimonium contra scri-
pturam suo Sigillo sigillatam præbet, *Tyndarus*
lib. 1. Tr. de Testib. cap. 8. n. 5. Item quisque. sci-
ens & volens utitur, & se defendit falsis Sigillis & in-
strumentis in iudicio, is quoque puniendus est
falsi poena : sed non tam enormiter atque is, qui
ea Sigilla & literas confecit ac falsificavit, *Hippol.*
de Marsil. in l. ejusdem in princ. Et in leg. fin. ff. Ad
Leg. Cornel. de Sicariis. Huc spectant falsarii illi
mendicantes, *Brandbettler*, qui in literis menti-
untur casum fortuitum, incendii, morbi, deterio-
ratio-

rationis, aut similem, ut stipem quandam publicam emendicent, hominesque decipiant, inque hunc finem literis & Sigillis alienis abutuntur. Quibus poenam fustigationis ac relegationis perpetuæ Lipsienses ac Wittebergenſes dictarunt, *Matth. Coler. Part. 1. Decis. 179. n. 3.* Jenenses dum manus jam semel amputata fuit alicui impostori, dictarunt, itidem fustigationem cum perpetua relegatione, *Vid. Pet. Theodor. in Criminal. c. 8. Aph. 6. n. 35.*

MEMBRUM IV.

Hic commode quærere licebit, quid juris sit de eo, qui literas alienas sigillatas dissigillat? Et respondemus distinguendo 7. casus: I. Est, quando quis literas privatas aperuit, aut apertas ostendit adversario scriptionis, & tunc tenetur poena falsi, Textus est in *leg. 1. §. 4. 6. & seq. l. 2. l. 16. §. 2. ff. Ad leg. Cornel. de fals. Julius Clarus §. Falsum. n. 27.* uti nuncius, qui literas, ardua continentes negotia, non reddidit, animo veritatis celando, tanquam falsarius punitur, *Illust. Dn. Præses Diss. Criminal. VIII. §. 13.* aut si literas ad aliquem perferendas receperit, nec eos aut non satis fideliter reddiderit, ut quia sciens alii restituerit, quam cui restituere mandatum susceperat, aut illi ipsi, sed resignatas
ab

ab alio inspectas falsum committit, *leg. 1. ubi Bartolus ff. de falsis.* non item, si imprudenter, aut, si ab hoste coactus fecerit. Hic speciale hoc quoque notandum, quod & furti actione conveniri possit, qui literas alienas intercipit, *l. 14. §. ult. ff. de furt.* II. Est, quando literas publicas aperuit, & illas hosti ostendit, ut inde aliquid contra Rempublicam seu Principem moliretur, & tum tenetur crimine læsæ majestatis: alias qui Principis literas aperit, resignat, seu iterum consignat, interdum fustigatione, vel venditione bonorum suorum cum migratione ex territorio, punitur, *Illust. Dn. Præses dissertat. alleg. §. 28. Confer Theodor. Criminal. Cap. 8. Aph. 6. n. 25. 26. Coler. Decis. 179. n. 5.* III. Est, quando legit ipse tantum, nec alii ostendit, & tunc non tenetur de falso, *arg. text. in l. 2. ff. de fals.* cum tamen iste delinquat, dicendum est eum incidere in crimen stellionatus. Nam ubicunque titulus ordinarii criminis deficit, ibi stellionatum objicere solemus, *l. 2. in princ. ff. de Crim. stellion.* pro quo imponitur poena extraordinaria arbitrio Judicis determinanda. *l. 2. eod. Tit.* Ampl. etiam si literæ sint inimici, & in illis literis aliquid scriptum sit contra aperientem & legentem, nihilominus tenetur crimine stellionatus. Non per hoc enim

debut eas recipere, sed aut non recipere, aut receptas fideliter præsentare, *Nicol. de Passer. de script. priv. lib. 3. Quæst. 2. n. 9. Menoch. Cas. 538. num. 7.* Neque ex ejusmodi literis potest, si forte in eis continebatur aliquid vel ad defensionem suam contra scribentem probandam, vel ad probationem actionis sibi contra scribentem competentis, se juvare, *cap. cum olim de offic. delegat.* Itaque si in eis contineatur aliqua confessio faciens pro aperiente literas, puta, quia scribens fateatur se vel pecuniam debere vel solutam accepisse ab eo, qui literas aperuit (quo casu ex hujusmodi literis alias fieri potuisset semiplena probatio, tanquam ex confessione extrajudiciali facta parte absente) non poterit nunc ex iis fundare intentionem suam, istas literas in vim probationis producendo: quia non debet auxilium sentire ex eo, in quo peccavit, alienas nimirum literas aperiendo. Et maxime, si simul has ipsas ad superiorem deferat, ut ejus animum contra innocentem ad iracundiam provocet, quo casu ipso jure infamis est, *Conf. Freber. de fama & estimat. lib. 3. cap. 6. n. 5.* Fallunt tamen prædicta in casu, ut non incurrat crimen, si quis propter graves mortis suspensiones inimici literas inspexerit, quo casu ipsi ignoscendum, qui sanguinem suum qua-

qualitercunque redemptum voluit, per adducta
à *Perez. exposit. Cod. Tit. de Transact. n. 12. IV.*
Est quando non aperuit, ut legeret, sed ut injuriam
faceret, & tunc civili judicio conveniri potest, acti-
one in factum, vel injuriarum. *Leg. 41. in fin. ff. Ad*
Leg. Aquil.

MEMBRUM V.

V. **C**asus est, quando quis aperuit quidem clau-
suram literarum, sed literas non legit, &
tunc nullius delicti est reus, sec. *Bartol. in leg. si quis*
in gravi. §. si quis tabulas. per illum textum ibi ff. Ad
Scutum Syllanian. Ratio est, quia regulariter co-
natus non punitur, ubi in injuriis non sortitur effe-
ctum. Literas vero ipsum non legisse probari de-
bet ab eo, qui hoc allegat pro sui defensione. Id
autem facere potest, vel ipsa oculari demonstrati-
one, ut si ex inspectione literarum appareat, illas
non fuisse naturaliter apertas: vel probari potest
testibus concludenter deponentibus, quod aperu-
erit quidem epistolam, sed statim eam clausit,
& in continenti perferri curaverit illi, cui fuerat in-
scripta: vel quod eam clausit & per aliquem a-
lium obsignari fecerit, statimque apud personam,
non suspectam deposuerit. At si literæ apertæ a-
pud ipsum inventæ sint, tunc non creditur ei dicen-
ti,

ti, se non legisse, sed prælumptio est, quod legerit, per *textum in d. §. si quis tabulas*. VI. Est, si in literis apertis nihil scriptum continebatur, tunc enim pariter non deliquit, cum appareat ipsum literas legere non potuisse, in quibus nihil scriptum erat, propter rationem, quia dolus & falsitas quantum ad poenæ impositionem nunquam habetur in consideratione, quando ex illo dolo & falsitate nemo damnum aut injuriam patitur, Vid. *Marian. Socin. Senior in consil. 103. incipit in facto col. fin. P. 1.* VII. Est, si fecerit aperiens ob curiositatem, causa sciendi nova, aut videndi barbaram & incomptam compositionem, quo casu nullus dolus apparet, nec consequenter graves poenæ sequuntur, sed quoniam res mali exempli est, ideoque eum conveniri posse, nullus dubito. Ita porro poenam non meretur, si quis legit literas derelictas, item, si legit mandato seu ratione domini literarum, item, si legens est superior scribente, quia nec malitia nec dolus hic apparet.

MEMBRUM VI.

Diximus in membro II. Sigillum suspectum dubiam facere instrumenti fidem, restat itaque, ut contemplemur causas illas suspicionis, adeoque (1) est : si literæ Sigilli discordant à nomine illius, cujus

cujus in scriptura fit mentio, nam tunc Sigillum fit suspectum *Speculator in Tit. de Citatione §. jam de citatione n. 13. in fin.* (2) Est, quando disponens non est solitus eo uti, imo nec ante unquam habuit, *M. VVesenbec. consil. 238. n. 15. 25.* (3) Est, si literæ Sigilli non sint legibiles, vel leguntur tam pauca, ut ex iis non necessario inferatur, Sigillum esse cui adscribitur, ut notat *Abbas in c. inter dilectos extra de fide instrum. Rutger. Rulant. de commiss. lib. 5. cap. 30. n. 17.* (4) Est, cum sculptura Sigilli non convenit dignitati Sigillantis, unde præsumptio est, quod non sit ejus, cui adscribitur. (5) Ex filis, eorumque coloribus, si ii cum insignibus familiæ in pigmento non conveniant: parili modo chordulæ etiam rasura à muribus facta, maxime si illa totalis sit, ita, ut ne unum quidem linum teneat, *Rulant. cap. cit. n. 22.* (6) Quando instrumentum à personis & locis suspectis pervenit, qui alteri parti bene cupiunt, *Pingiz. illustr. question. Saxonic. 38. n. 42.* (7) Si cera exterior sit nova & recens, interior vero duriuscula, quia tunc vetus Sigillum ex alio forte instrumento glutino recentioris ceræ per falsum præsumitur appositum alii scripturæ, *speculat. in cit. §. n. 19.* etiamsi sit authenticum *speculator.* (8) Si Sigillum extra usum suum

O

adhi-

adhibitum, *M. VVesenbec. consil. 178. n. 44.* (9) Si rubra cera apponi in usu fuerit, & flava, sive alba & viridis adhibita fuerit, cum dolus semper præsumatur in eo, qui agit contra consuetum. *Perez. expos. Cod. Tit. de curs. publ. n. 9. 10.* Si tria requisita necessaria non fuere apposita, sc. cujus est Sigillum, à quo apponitur, & propter quod apponitur, *M. VVesenbec. consil. 178. n. 18.* (10) Si Sigilla sint perveterata, charta autem multo recentior. (11) Si nova cera veteri fuerit illita. (12) Quando Sigillum integrum esse non apparet, & sic læsum vel corrasum à muribus conspicitur, ita ut quodnam sit clare conspici non possit: quod tamen fallit, si fractura Sigilli fuerit subsecuta & à principio, publica manu, debitis solennitatibus confectum fuit. Nam sigilli defectum non infringit instrumentum, nisi Sigillum de substantia sit, item aliter sit conventum, aut de consuetudine aut statutis aliter introductum. Quæ omnia ita sunt accipienda, ut sæpe singulæ suspensionis causæ per se scripturæ fidem evertere possint, multo magis pluribus ex iis simul concurrentibus. Certum enim est, omnia hæc simul juncta onerare adversarium ad probandum Sigillum seu instrumentum verum esse.

MEMBRUM VII.

In quantum autem singulæ suspensiones & in quantum, si aliæ concurrant, fidem labefactare possint, prudentis iudicis arbitrio non absurde relinquit *Abbas in cap. inter dilectos extr. de Fide instrument.* quod tamen non ex opinione propria, sed legibus & rationibus moderatum esse debet, *Sigism. Scacc. l. de iudic. causa civil. 53. n. 24. & seqq. Munoz. de Escobar. de Ratiocin. c. 18. n. 8. & 9. Peck. in c. in pœnis 49. in princ. de Reg. Jur. Blanc. de indicis n. 40. & seq.* ita suspectis se defendens literis nantizare debet, & iudex inquisitionem faciet, an instrumenta falsa sint, nec ne, quæ si falsa esse comperit, sibi servat, ignique tradit, *Vid. Damboud. Pract. Crim. cap. 123. n. 21.* item quando Sigilla vel Signa instrumenti testium sunt incisa, abscisa, resignata, vel ablata voluntate ejus, vel eorum, quibus ad hoc jus & potestas competit, illa per hoc satis sunt impugnata, nec fidem ullam instrumentum amplius præbet, sed invalidum, inutile est. *leg. 1. §. si linum ff. de bonor. possess. sec. tabul. l. si testamentum 23. ff. qui testam. fac. possunt. Hieronym. Pantschmann. lib. 2. question. pract. 18. m. 15. Hieron. Schurpf. Consil. 56. n. 10. cent. 1.* Ampliationem hujus i. videmus in contractibus, ubi, quando

Sigilla sunt remota de instrumento, vel scriptura contractus, vel pacti voluntate contrahentium tunc contractus, sive pactum illud annullatur, *Schurpf. l. cit. 2. In Testamentis*, quæ non valent incis, à testatore remotis Sigillis, *l. 22. §. 23. qui Testament. fac. possunt, Coden. Consil. 95. n. 9.* quia testamentum constat materia, signis, & scriptura testium, iis igitur remotis quibus testamentum constabat, ipsum testamentum rescinditur, *Magnific. Dn. Brunnem. in l. 30. n. 1. Cod. de Testamentis*; prædicta itaque intelligi debent, si consulto facta delectio, aut incisio, seu revulsio sigillorum *l. 1. pr. ff. de his quæ in testam. debentur l. 30. Cod. de Testam. Illustr. Dn. Praeses Syntagm. 3. Civ. Exerc. 32. §. 5.* Item, si cancellatio vel incisio totum Testamenti corpus respicit *l. 1. §. penult. ff. si tabula testamenti evert.* nam quando testator Sigillum suum saltem removet, ex hoc non censetur revocasse suam voluntatem, *Carpzov. P. 3. Constit. 5. D. 27.* quia testium signa intelliguntur necessaria ad testamentum in scriptis, tanquam substantiale, *Magnif. Dn. Brunnem. in leg. 12. n. 5. Cod. de Testam.* non signa testatoris, quod tamen secus est, quando testator ab initio se subscribere noluit, qui defectus dicitur solennitatis & voluntatis: imo subscriptio testatoris finis & complementum est testamenti solennis in scriptis facti, *Confer. Joseph. de sese Decis. 56. tom. 1. num. 31.* Tibi

interim, DEVSO. M. pro gratia Tua
& assistentia sit

LAVS, HONOR ET GLORIA.

Struve, Georg Adam,

Diss. iur. inaug. de iure sigillorum

Jena 1746

4 Diss. 1958#Beibd.12

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10825001-8

VD18 15160602-001